

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ
Δ.Τ.Υ ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ

ΕΡΓΟ: «ΕΠΕΚΤΑΣΗ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΑΞΟΝΑ 4 Π.Α.Α.
ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ: "ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ
ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ"»

ΑΡ. ΜΕΛΕΤΗΣ:/2014

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007 - 2013»
ΑΞΟΝΑΣ 4 «Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ
LEADER» ΜΕΤΡΟ L323-1.

*Η πίστωση προέρχεται από το Επιχειρησιακό
Πρόγραμμα "Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας
2007 - 2013" με ποσοστό συγχρηματοδότησης
85% από το Ε.Γ.Τ.Α.Α. και 15% από Εθνική
Δαπάνη*

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 207.477,59 + 33.196,41 ΦΠΑ 16% = 240.674,00 €

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Άρθρο 1: Αντικείμενο της συγγραφής - Ορισμοί

Η παρούσα συγγραφή υποχρεώσεων αφορά τους όρους σύμφωνα με τους οποίους θα εκτελεσθεί το έργο «**ΕΠΕΚΤΑΣΗ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΑΞΟΝΑ 4 Π.Α.Α. ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ: "ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ"**», με αριθμό μελέτης/2014. Ο προϋπολογισμός μελέτης της Υπηρεσίας για το παραπάνω έργο είναι **207.477,59 + 33.196,41 ΦΠΑ 16% = 240.674,00 €**

Τα είδη και οι ποσότητες των προβλεπομένων εργασιών περιέχονται στον προϋπολογισμό της μελέτης του έργου, συμβατικές δε τιμές μονάδας εργασιών είναι οι τιμές μονάδας Τιμολογίων της μελέτης.

1.1. Το παρόν τεύχος της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.) αφορά στους Γενικούς και Ειδικούς Όρους και Συμπληρωματικές Τεχνικές Προδιαγραφές, με βάση τις οποίες και σε συνδυασμό με τα λοιπά συμβατικά τεύχη, τις ισχύουσες Τεχνικές Προδιαγραφές, τα διαγράμματα, μελέτες, τυπικές διατομές κλπ, που θα χορηγηθούν από την Υπηρεσία, καθώς και τις έγγραφες διαταγές της, θα εκτελεσθεί το έργο της επικεφαλίδας.

1.2. Για την εργολαβία που αναφέρεται στην "εκτέλεση ή κατασκευή του έργου" της επικεφαλίδας ισχύουν οι όροι δημοπράτησης που περιλαμβάνονται στα συμβατικά τεύχη δημοπράτησης.

1.3. «Εργοδότης» και «Φορέας Κατασκευής» είναι ο ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ, που εδρεύει στη ΜΥΤΙΛΗΝΗ, Δ/ση: Ελ. Βενιζέλου 13-17, Τ.Κ. 81100, Τηλ/Fax.: (22513) 50501.

1.4. «Διευθύνουσα Υπηρεσία» (Επιβλέπουσα Υπηρεσία) είναι η ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ, που εδρεύει στη Μυτιλήνη, Δ/ση: Ελ. Βενιζέλου 13-17, Τηλ:(22513) 50553, Fax: 2251350508 και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της καλής εκτέλεσης του έργου.

1.5. «Προϊσταμένη Αρχή» (Εποπτεύουσα Υπηρεσία) είναι το Οικονομική Επιτροπή ΔΗΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ που αποφασίζει για την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, και την κατάρτιση των όρων της σύμβασης, εποπτεύει την εκτέλεση του έργου, αποφασίζει για οποιαδήποτε μεταβολή των όρων της Σύμβασης ή άλλων στοιχείων αυτής. Οι διοικητικές πράξεις της Προϊσταμένης Αρχής υπόκεινται στην έγκριση των κατά νόμο αρμοδίων οργάνων.

1.6. «Ανάδοχος» είναι η εργοληπτική επιχείρηση ή κοινοπραξία εργοληπτικών επιχειρήσεων με την οποία, μετά από νόμιμες διαδικασίες διαγωνισμού, ο Εργοδότης θα συνάψει σύμβαση κατασκευής για το έργο της επικεφαλίδας.

1.7. «Σύμβαση» είναι η γραπτή συμφωνία μεταξύ του Εργοδότη και του Αναδόχου για την κατασκευή του έργου της επικεφαλίδας, καθώς και όλα τα εγκεκριμένα τεύχη, σχέδια και προδιαγραφές που μνημονεύονται σε αυτήν.

1.8. «Μελετητής» είναι ο μελετητής ή μελετητική ομάδα που έχει τα νόμιμα προσόντα για τη σύνταξη των μελετών που αφορούν στην εκτέλεση του παρόντος έργου και αποτελεί συνεργάτη του αναδόχου.

1.9. «Απρόβλεπτες Δαπάνες»: οι δαπάνες που δεν είναι δυνατόν να εξειδικευτούν πλήρως στη φάση δημοπράτησης του έργου και δεσμεύονται για να καλύψουν τις δαπάνες που ορίζονται στο Άρθρο 8 του Ν. 1418/84, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Άρθρο 2: Ισχύουσες διατάξεις

Η εκτέλεση του έργου διέπεται από τις διατάξεις που ορίζονται στο άρθρο 7 της διακήρυξης της παρούσας μελέτης.

Άρθρο 3: Συμβατικά στοιχεία

Τα συμβατικά τεύχη με βάση τα οποία θα γίνει η εκτέλεση του έργου, ορίζονται στο άρθρο 5 (παράγραφοι 2 & 3) της διακήρυξης της παρούσας μελέτης.

Άρθρο 4: Εγγυήσεις

1. Η εγγύηση συμμετοχής στο διαγωνισμό ορίζεται σε 2% του προϋπολογισμού της μελέτης όπως αναφέρεται στο άρθρο 15 της διακήρυξης.
2. Η εγγυητική καλής εκτέλεσης σύμφωνα με την παρ.1β του άρθρου 157 του Ν4281/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 35 του Ν. 3669/08 (ΚΔΕ), στο βαθμό που δεν αντίκειται σε αυτό το ύψος της οποίας καθορίζεται σε ποσοστό 5%¹ επί της αξίας της σύμβασης χωρίς το Φ.Π.Α., Όπως αναφέρεται στο άρθρο 17 της Διακήρυξης .

Άρθρο 5: Προθεσμίες

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να περατώσει το σύνολο των εργασιών (συνολική προθεσμία) της παρούσας εργολαβίας μέσα σε **διακόσιες (200) ημερολογιακές ημέρες** από την υπογραφή της σύμβασης. Στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνεται και η υποχρέωση του αναδόχου για τη εγκατάσταση του εργοταξίου του. Η σειρά εκτέλεσης των εργασιών θα ακολουθεί το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.
2. Εκτός από τη συνολική προθεσμία, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρήσει τις:
 - (α) Αποκλειστικές τμηματικές προθεσμίες με την έννοια της παραγράφου 4α του άρθρου 48 του Ν. 3669/08 και με τις συνέπειες της παραγράφου 1 του Άρθρου 49 του Ν. 3669/08, για παράδοση τμημάτων του έργου, που η έγκαιρη αποπεράτωσή τους έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου.
 - (β) Ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες με την έννοια της παραγράφου 4β του άρθρου 48 του Ν. 3669/08 4β, που καθορίζονται ως σταθμοί ενδιάμεσου ελέγχου της προόδου του έργου.
3. Οι βασικές ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες του έργου είναι οι ακόλουθες:

¹ Και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις μέχρι ποσοστό 10%.

- Όχι αργότερα από εκατόν είκοσι (120) ημερολογιακές ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης (**1^η ενδεικτική τμηματική προθεσμία**) από τον Ανάδοχο παραδίδεται: Η ολοκλήρωση των εργασιών καθαρισμού όλων των μονοπατιών.
- Όχι αργότερα από εκατόν πενήντα (150) ημερολογιακές ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης (**2^η ενδεικτική τμηματική προθεσμία**) από τον Ανάδοχο παραδίδεται: Η ολοκλήρωση των σημειακών παρεμβάσεων επισκευής, αποκατάστασης στοιχείων μονοπατιών και λοιπές σημειακές παρεμβάσεων ανάδειξης των διαδρομών.
- Όχι αργότερα από διακόσιες (200) ημερολογιακές ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης (**3^η ενδεικτική τμηματική προθεσμία**) από τον Ανάδοχο παραδίδεται: Η ολοκλήρωση της σήμανσης των μονοπατιών και η τοποθέτηση των πινακίδων κατεύθυνσης καθώς και τοποθέτηση και εγκατάστασης των πρόχειρων φρακτών-πορτών.

Εναλλακτικά, οι καθαρισμοί θα ολοκληρώνονται για κάθε μια διαδρομή ξεχωριστά, ώστε όταν τελειώνουν οι εργασίες καθαρισμού να τοποθετούνται αμέσως οι πινακίδες κατεύθυνσης με το πεζοπορικό σήμα και να γίνεται και η πλήρης σηματοδότησης της διαδρομής με το σήμα προσανατολισμού και να **παραδίδεται προς χρήση-λειτουργία**. Η καταβολή της αμοιβής δύναται να γίνει με την παράδοση ολόκληρου του αντικειμένου της σηματοδότησης της κάθε Διαδρομής και την πιστοποίηση των εργασιών από την επίβλεψη. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συντάξει και να υποβάλει στην Υπηρεσία προς έγκριση χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου.

Άρθρο 6: Ποινικές ρήτρες

1. Ποινικές ρήτρες επιβάλλονται στον Ανάδοχο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 49 του Ν. 3669/08.
2. Η ποινική ρήτρα που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης τμηματικής προθεσμίας, ορίζεται σε δέκα πέντε τοις εκατό (15%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής τμηματικής προθεσμίας. Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αρχικής τμηματικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.
3. Οι ποινικές ρήτρες ορίζονται από τη σύμβαση και δεν μπορούν να υπερβαίνουν για την υπέρβαση τμηματικών προθεσμιών το 3% του ποσού της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, και για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας του έργου το 6% του ποσού της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ.
4. Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου. Με ίδια απόφαση ανακαλούνται οι ποινικές ρήτρες για τις ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες αν το έργο περατωθεί μέσα στη συνολική προθεσμία και τις τυχόν εγκεκριμένες γενικές παρατάσεις.
5. Οι ποινικές ρήτρες του παρόντος άρθρου είναι επιπρόσθετες στις ποινικές ρήτρες που τυχόν προβλέπονται για παραλείψεις ενεργειών του Αναδόχου στους λοιπούς όρους της παρούσας και των λοιπών συμβατικών τευχών.

Άρθρο 7: Υπογραφή εργολαβικού συμφωνητικού

1. Το εργολαβικό συμφωνητικό θα υπογράψει ο Δήμαρχος Λέσβου ως νόμιμος εκπρόσωπος και κατά τα λοιπά ως προς την υπογραφή του εργολαβικού συμφωνητικού θα ισχύσουν οι διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 5 του Ν.3669/08.
2. Η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίζει και εγκρίνει ή ακυρώνει συνολικά ή μερικά το αποτέλεσμα της δημοπρασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 του Ν.3669/08. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στους διαγωνιζόμενους πλην του μειοδότη. Εν συνεχεία, προσκαλείται ο

μειοδότης κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 2 του Ν. 3669/08 να προσκομίσει μέσα σε προθεσμία τουλάχιστον δέκα (10) ημερών ή και περισσότερων κατά την κρίση της Προϊσταμένης Αρχής, ισχύουσα βεβαίωση εγγραφής στα μητρώα (εφόσον η αρχικώς προσκομισθείσα έπαυσε να ισχύει) σε φωτοαντίγραφα τα δικαιολογητικά της παρ. 23.2.1, (οι ημεδαποί) και 23.2.2 (β), (γ) και (δ) (οι αλλοδαποί) της διακήρυξης, στην περίπτωση που έχει λήξει ο χρόνος ισχύος τους καθώς και τα δικαιολογητικά των παρ. 23.2.4 (πιστοποιητικά έναντι των οποίων υποβλήθηκε υπεύθυνη δήλωση) και 24.1.5 (περί ονομαστικοποίησης μετοχών). Σε κάθε περίπτωση νέο πιστοποιητικό περί μη κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, με ημερομηνία έκδοσης μεταγενέστερη της ημερομηνίας κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης της Προϊσταμένης Αρχής. Επίσης προσκομίζονται και ελέγχονται τα αποδεικτικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας Τα στοιχεία ελέγχονται από την Προϊσταμένη Αρχή και, εφόσον δεν έχουν εκλείψει οι προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό, κοινοποιείται η εγκριτική του αποτελέσματος του διαγωνισμού απόφαση στο μειοδότη (σύναψη σύμβασης), με πρόσκληση για την υπογραφή της σύμβασης κατά το άρθρο 30 του Ν.3669/08 προσκομίζοντας μεταξύ των άλλων που προβλέπονται από τα συμβατικά τεύχη και την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης σύμφωνα με την παρ.1β του άρθρου 157 του Ν4281/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 35 του Ν. 3669/08 (ΚΔΕ),

3. Αν τα ζητούμενα δικαιολογητικά δεν προσκομιστούν εμπρόθεσμα, η αν τα προσκομισθέντα είναι ελλιπή, ή αν δεν υφίστανται πλέον οι απαιτούμενες προϋποθέσεις καταλληλότητας του μειοδότη, η Προϊσταμένη Αρχή ανακαλεί την απόφαση κατακύρωσης και εγκρίνει την ανάθεση της κατασκευής στην αμέσως επόμενη, κατά σειρά μειοδοσίας, Εργοληπτική Επιχείρηση ή Κοινοπραξία, επαναλαμβάνοντας τη διαδικασία με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και ούτω καθ' εξής.

Άρθρο 8: Χρονοδιάγραμμα κατασκευής

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης να συντάξει και να υποβάλει στην Υπηρεσία προς έγκριση χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου.

Άρθρο 9: Μελέτες του έργου

1. Κατά την ημερομηνία έγκρισης της Διακήρυξης Δημοπρασίας, τα αντίγραφα των μελετών που περιγράφονται στην Τεχνική Περιγραφή βρίσκονται στην διάθεση των διαγωνιζομένων. Κατά την υπογραφή της σύμβασης θα παραδοθούν στον Ανάδοχο εγκεκριμένες όλες οι μελέτες που περιγράφονται στην Τεχνική Περιγραφή, σε επίπεδο οριστικής μελέτης, κατά τα οριζόμενα στην Εγκ. 37/95 όπως ισχύει μέχρι σήμερα.

Οι διαγωνιζόμενοι υποχρεούνται να λάβουν γνώση όλων των στοιχείων που υπάρχουν από έρευνες και μελέτες που έχουν γίνει ή ακόμη και με αναζητήσεις στους φορείς, οργανισμούς, γραφεία γεωτεχνικών ερευνών κλπ., που έχουν εκπονήσει σχετικές μελέτες / έρευνες για την Υπηρεσία και το έργο.

2. Ανεξάρτητα από τον έλεγχο της τεχνικής μελέτης και των τυχόν τροποποιήσεων, ο Ανάδοχος υποχρεούται να λάβει όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των έργων, τη σύνταξη των επιμετρήσεων και, γενικότερα, τη χρονική, ποσοτική, ποιοτική και οικονομική τεκμηρίωσή τους, όπως ορίζεται στην παρούσα, στην ΕΣΥ και τα λοιπά συμβατικά τεύχη. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, η αποτύπωση της μορφής του φυσικού εδάφους και η παράδοση των στοιχείων στη μορφή που ορίζεται, η τυχόν προσαρμογή των εγκεκριμένων οριστικών μελετών σε επίπεδο μελετών εφαρμογής, η σύνταξη και ενημέρωση του χρονοδιαγράμματος αδειοδοτήσεων, μελετών, υποβολών, εργασιών κατασκευής, δοκιμών, ελέγχων κλπ., η σύνταξη και ενημέρωση προγράμματος διασφάλισης ποιότητας και το ΣΑΥ και ΦΑΥ, η εκπόνηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για λατομεία, δανειοθαλάμους, χώρους απόθεσης κλπ. που τυχόν θα

απαιτηθούν, η εκπόνηση μελετών και η σύνταξη σχεδίων σήμανσης και ασφάλισης των προσωρινών ρυθμίσεων της κυκλοφορίας κατά τη διάρκεια της κατασκευής, κλπ.

3. Υπενθυμίζεται ότι τόσο για την εφαρμογή των μελετών, όσο και για την ποιότητα και αντοχή των έργων, μόνος υπεύθυνος είναι ο Ανάδοχος της κατασκευής και ο έλεγχος που θα ασκηθεί από την Υπηρεσία, δεν απαλλάσσει τον Ανάδοχο από την ευθύνη αυτή, ή την οποιαδήποτε άλλη που προκύπτει γι' αυτόν από τις συμβατικές του υποχρεώσεις και τις κείμενες διατάξεις.

Ουδμία κατασκευή θα εκτελείται αν προηγουμένως δεν έχει εγκριθεί η τυχόν απαιτούμενη μελέτη. Τούτο αφορά και τα ενδιάμεσα στάδια κατασκευής των προσωρινών ή των μόνιμων έργων.

Ο Ανάδοχος οφείλει να προγραμματίσει κατάλληλα τις κατασκευαστικές του δραστηριότητες, ώστε να υπάρχει επαρκής χρόνος για την εκπόνηση των μελετών ή/και ερευνών και για τις αντίστοιχες εγκρίσεις.

Η έγκριση των μελετών ή/και ερευνών (υπολογισμών, σχεδίων, κτλ.) από την Υπηρεσία δεν απαλλάσσει τον Ανάδοχο από τις ευθύνες του που απορρέουν από τη σύμβαση.

Τα συμβατικά τεύχη του έργου θα είναι στην κατοχή της Υπηρεσίας και θα φυλάσσονται με μέριμνά της. Στον Ανάδοχο, κατά την υπογραφή της σύμβασης, θα χορηγηθούν δύο σειρές θεωρημένων αντιγράφων σχεδίων των υπάρχουσών τεχνικών μελετών, καθώς και των τυπικών σχεδίων της Υπηρεσίας, εφόσον αυτά τα τελευταία διατίθενται. Ο Ανάδοχος μπορεί να παράγει για τις ανάγκες του πρόσθετα αντίγραφα των ανωτέρω τευχών, με μέριμνα και δαπάνες του.

Όλα τα τεχνικά έγγραφα, τεύχη, λογισμικό κτλ., που θα συνταχθούν από τον Ανάδοχο κατά την εκτέλεση του έργου, όπως, σχέδια, μελέτες, καταμετρητικά / επιμετρητικά στοιχεία, εφαρμογές προγραμμάτων Η/Υ κτλ. θα είναι στην κατοχή του Αναδόχου και θα φυλάσσονται με μέριμνά του, μέχρις ότου παραδοθούν οριστικά στην Υπηρεσία. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να παρέχει στην Υπηρεσία αντίγραφα των ανωτέρω τευχών, με μέριμνα και δαπάνες του, όποτε ζητηθεί από την Υπηρεσία ή τους εκπροσώπους της.

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να φυλάσσει επί τόπου του έργου ένα τουλάχιστον αντίγραφο των συμβατικών τευχών και των τυχόν τροποποιήσεών τους, των προδιαγραφών και προτύπων που αναφέρονται στα συμβατικά τεύχη, των τεχνικών τευχών που ο ίδιος συνέταξε κατά την προηγούμενη παράγραφο, καθώς και της αλληλογραφίας του έργου. Η Υπηρεσία θα δικαιούται να έχει πρόσβαση στα ανωτέρω κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες ή κατά τις ώρες λειτουργίας του εργοταξίου, εφόσον αυτές υπερβαίνουν τις κατά τα ανωτέρω εργάσιμες.

Εφόσον υποπίπτει στην αντίληψη ενός εκ των συμβαλλομένων μερών σφάλμα ή ελάττωμα τεχνικής φύσης σε οποιοδήποτε έγγραφο, σχέδιο, μελέτη κλπ., που προορίζεται για χρήση κατά την εκτέλεση του έργου, το υπόψη μέρος θα ενημερώσει άμεσα το άλλο μέρος σχετικά.

Ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 53 και την παράγραφο 11 του άρθρου 36 του Ν.3669/08 σε συνδυασμό με τα αναφερόμενα στην παρούσα.

Άρθρο 10: Τοπογραφικά στοιχεία και έλεγχοι – Χαράξεις – Τοπογραφικά διαγράμματα

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να παρέχει για αποκλειστική χρήση της Υπηρεσίας, σε όλη τη διάρκεια εκτέλεσης των έργων, όλα τα όργανα ελέγχου, τα βοηθητικά εξαρτήματα και το κατάλληλο προσωπικό, που είναι αναγκαία για όλους τους τοπογραφικούς ελέγχους που θα απαιτηθούν σε όλες τις φάσεις κατασκευής του έργου.

Ο Ανάδοχος, πριν αρχίσει κάθε μόνιμη εργασία, πρέπει να εγκαταστήσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα μόνιμων υψομετρικών αφετηριών (REPERES) στα διάφορα τμήματα του έργου, όπως απαιτείται ή σύμφωνα με τις οδηγίες που θα του δοθούν.

Οι ανωτέρω αφετηρίες θα τοποθετηθούν με κλειστή όδευση, θα οριοθετηθούν και θα προστατευθούν από κάθε πιθανή φθορά και θα είναι εκτός εύρους κατάληψης των κατασκευών, ώστε να μη θίγονται και να είναι προσβάσιμες ανεξάρτητα των εκτελούμενων εργασιών. Η

τοποθέτηση, οριοθέτηση, προστασία και εξασφάλιση των εν λόγω υψομετρικών αφετηριών, θα γίνει με δαπάνες του Αναδόχου, που θεωρούνται ανηγμένες στις τιμές προσφοράς του έργου.

Μέσα στις υποχρεώσεις του μηχανικού εξοπλισμού του Αναδόχου περιλαμβάνεται και ο κατάλληλος τοπογραφικός εξοπλισμός, που θα βρίσκεται συνέχεια επί τόπου του έργου, με τον οποίο θα γίνονται οι χαράξεις των έργων και οι τοπογραφικοί και λοιποί γεωμετρικοί έλεγχοι της κατασκευής.

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει στην Υπηρεσία για έγκριση μεθοδολογία τοπογραφικών εργασιών, χαράξεων και ελέγχων της κατασκευής (εκχερνώσεις, εκσκαφές, επιχώματα, εξυγίανση εδαφών, χαράξεις τεχνικών έργων και κτιρίων κάθε φύσης, οριζοντιογραφικά και υψομετρικά σε όλα τα στάδια, σκυροδετήσεις, οδοστρωσία, κλπ.). Η μεθοδολογία αυτή θα πρέπει να υποβληθεί μέσα στην τμηματική προθεσμία της παρ. 5.3 της ΕΣΥ. Η μεθοδολογία αυτή θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις Τεχνικές Προδιαγραφές του έργου και τα κατά περίπτωση άρθρα του τιμολογίου, και θα πρέπει να περιγραφεί με επαρκή ακρίβεια, σε συσχέτισμό με τον πίνακα προσωπικού και την οργάνωση της σχετικής εργασίας, για τη διασφάλιση του ποιοτικού ελέγχου του έργου.

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να συντάξει τοπογραφικά διαγράμματα, σε όσες θέσεις είναι αναγκαία και δεν υπάρχουν, στην κατάλληλη και αποδεκτή από την Υπηρεσία ακρίβεια και κλίμακα, για όλες τις περιπτώσεις που τέτοια διαγράμματα θα απαιτηθούν. Η αποτύπωση αυτή θα πρέπει να υποβληθεί μέσα στην τμηματική προθεσμία της παρ. 5.3 της ΕΣΥ.

Για όλες τις τοπογραφικές εργασίες οι προδιαγραφές που ισχύουν είναι εκείνες του ΠΔ 696/74, όπως ισχύει με τις τροποποιήσεις που επέφεραν μεταγενέστερες διατάξεις, και των συναφών εγκυκλίων του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Για τη σύνταξη των τοπογραφικών διαγραμμάτων σε θέσεις λατομείων, δανειοθαλάμων, χώρων απόθεσης, εργοταξιακών περιοχών, προσωρινών έργων κλπ., που δεν θα χρησιμοποιηθούν από τα μόνιμα έργα, δεν θα καταβληθεί στον Ανάδοχο ουδεμία αμοιβή. Οι παραπάνω τοπογραφήσεις είναι απαιτητές από τον Κύριο του Έργου για λόγους σχετιζόμενους με την επίβλεψη του έργου, αλλά από τον Ανάδοχο θα θεωρηθούν ότι οι σχετικές τους δαπάνες περιλαμβάνονται, κατά τρόπο ανηγμένο, στις τιμές του τιμολογίου προσφοράς.

Άρθρο 11: Έκπτωση του Αναδόχου

Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τον νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 61 του Ν.3669/2008.

Η διαδικασία έκπτωσης κινείται υποχρεωτικά κατά του αναδόχου, αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της συμβάσεως:

ii. την έναρξη των εργασιών ή

iii. την υποβολή του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.

β) Υπερβεί, με υπαιτιότητα του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.

γ) Υπερβεί με υπαιτιότητα του, κατά δύο τουλάχιστον μήνες, έστω και μια αποκλειστική προθεσμία του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Κατ' εξαίρεση, αν η εκτέλεση των εργασιών καθυστερεί, αλλά ο ανάδοχος έχει ήδη εκτελέσει εργασίες που αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του συμβατικού αντικειμένου, όπως έχει διαμορφωθεί με τις τυχόν υπογραφείσες συμπληρωματικές συμβάσεις, είναι δυνατή η χορήγηση παράτασης των προθεσμιών προς το συμφέρον του έργου, έστω κι αν η καθυστέρηση των εργασιών οφείλεται σε υπαιτιότητα του. Η παράταση χορηγείται στη περίπτωση αυτή χωρίς αναθεώρηση τιμών και με επιβολή των προβλεπόμενων στις

διατάξεις του άρθρου 49 του Ν.3669/2008.

- δ) Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για το λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 60 του Ν 3669/08 για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών του έργου και να έχει απορριφθεί, στα πλαίσια της εφαρμογής των διατάξεων αυτών η ένσταση του αναδόχου.
- ε) Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτή απαιτείται η κοινοποίηση δυο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.

Η παραπάνω περίπτωση γ εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση παραβίασης των ενδεικτικών προθεσμιών εκτέλεσης του έργου.

Άρθρο 12: Τόπος διαμονής αναδόχου – ορισμός αντικλήτου

Κατά την υπογραφή της σύμβασης ο ανάδοχος υποχρεούται να δηλώσει εγγράφως στον κύριο του έργου και στην επιβλέπουσα υπηρεσία τον τόπο διαμονής του κατά την διάρκεια εκτέλεσης του έργου, εφ' όσον δεν είναι κάτοικος Λέσβου ή της έδρας του κυρίου του έργου.

Με δήλωσή του ο ανάδοχος διορίζει και τον αντίκλητό του, υποβάλλοντας συγχρόνως με την δήλωσή διορισμού και έγγραφο αποδοχής του διορισμού από τον αντίκλητο. Ο αντίκλητος πρέπει να είναι κάτοικος Λέσβου ή της έδρας του κυρίου του έργου και να τυγχάνει της αποδοχής της Υπηρεσίας. Προς αυτόν κοινοποιούνται τα έγγραφα της Υπηρεσίας και κάθε αλλαγή του αντικλήτου ή της διεύθυνσης του αντικλήτου ή του αναδόχου κατά την διάρκεια ισχύος της σύμβασης πρέπει να αναφέρεται αμέσως στον εργοδότη και στην Τ.Υ του Δήμου Λέσβου.

Κάθε αλλαγή αντικλήτου καθώς επίσης και κάθε μεταβολή της Δ/νσεως του αντικλήτου ή του αναδόχου κατά την διάρκεια ισχύος της συμβάσεως πρέπει να αναφέρεται αμέσως στον εργοδότη.

Άρθρο 13: Μελέτη συνθηκών έργου – Σχέδια - Αριότητα των κατασκευών

1. Ο ανάδοχος με την προσφορά του αποδέχεται ότι μελέτησε την φύση και τοποθεσία του έργου, τις γενικές, τοπικές και ειδικές συνθήκες του, τις μεταφορές, διάθεση, διαχείριση και εναποθήκευση των υλικών, την ευχέρεια εξευρέσεως εργατικών χειρών, ύδατος, ηλεκτρικού ρεύματος, την κατάσταση των οδών, τις μεταβολές των καιρικών συνθηκών, τις διάφορες ανυψώσεις του ύδατος, τις διάφορες φυσικές συνθήκες στον τόπο του έργου, το είδος, την ποιότητα και ποσότητα των υλικών που πιθανά να συναντήσει πάνω και κάτω από το έδαφος, το είδος και τα μέσα που θα χρειαστούν προ της ενάρξεως του έργου και κατά την πρόοδο των εργασιών και οποιαδήποτε άλλα ζητήματα τα οποία μπορούν καθ' οιονδήποτε τρόπο να επηρεάσουν τις εργασίες ή το κόστος τους, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης. Παράλειψη του αναδόχου για την ενημέρωσή του με κάθε δυνατή πληροφορία που αφορά του όρους αυτούς δεν τον απαλλάσσει της ευθύνης για πλήρη συμμόρφωσή του με την σύμβαση.
2. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται όπως, εφ' όσον διαπιστώσει κατά την κρίση του έγκαιρα και πριν από κάθε εφαρμογή, ασυμφωνία εν όλο ή εν μέρει σ' ένα από τα σχέδια της μελέτης, ζητήσει εγγράφως οδηγίες κ.λ.π. από την Υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν3669/08, διαφορετικά υποχρεώνεται οποτεδήποτε και με οιοδήποτε τρόπο εφαρμόσει την επί του θέματος απόφαση της Υπηρεσίας με δικές του δαπάνες και μέσα.
3. Ο καθορισμός από τα σχέδια της μελέτης και τις οδηγίες της τεχνικής περιγραφής και των ειδικών προδιαγραφών των επί μέρους στοιχείων για την εκτέλεση των εργασιών (τρόπος εκτέλεσης κατασκευών, επί μέρους διαστάσεις κ.λ.π.) δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από

την υποχρέωση να πάρει κάθε μέτρο για την άρτια εκτέλεση και εμφάνιση των διαφόρων ειδών κατασκευών, που συνθέτουν κάθε επιφάνεια ή λειτουργία ή εγκατάσταση του χώρου.

4. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί κάποια παράλειψη ή ελάττωμα της κατασκευής, ο ανάδοχος υποχρεούται στην συμπλήρωση ή επανόρθωση στον χρόνο που θα ορίζει η Υπηρεσία, αλλιώς η Υπηρεσία έχει το δικαίωμα να εκτελέσει αυτό σε βάρος και για λογαριασμό του, άνευ ετέρου και με τιμή που θα ζητήσει ο νέος κατασκευαστής. Γενικά ισχύουν τα αναφερόμενα στα άρθρα 60 του Ν.3669/08.

Άρθρο 14: Γενικές υποχρεώσεις – ευθύνες αναδόχου

1. Ο Ανάδοχος υποχρεούται καθ' όλη την διάρκεια κατασκευής των έργων να παρακολουθεί αυτός προσωπικά ή με ειδικό εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του, διπλωματούχο πολιτικό μηχανικό ή πτυχιούχο πολιτικό μηχανικό Τ.Ε. και διπλωματούχο μηχανολόγο μηχανικό ή ηλεκτρολόγο μηχανικό ή πτυχιούχο μηχανολόγο μηχανικό Τ.Ε., κατάλληλο από απόψεως εμπειρίας κ.λ.π. για τα υπόψη έργα, τον ορισμό των οποίων θα πρέπει να εγκρίνει και η Διευθύνουσα Υπηρεσία. (άρθρο 38 του Ν.3669/08). Σε περίπτωση κατά την οποία η Υπηρεσία χαρακτηρίσει είτε κατά τον ορισμό είτε κατά την διάρκεια εκτέλεσης του έργου τον Διευθύνοντα το έργο Μηχανικό ή τον αντικαταστάτη του ως μη αποδεκτό (κατά την αιτιολογημένη κρίση της), ο Ανάδοχος υποχρεούται να τον αντικαταστήσει εντός το πολύ πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν του σχετικού εγγράφου της Υπηρεσίας. Ο Διευθύνων Μηχανικός του έργου θα είναι πλήρως εξουσιοδοτημένος σύμφωνα με τον Νόμο από τον Ανάδοχο σε όλα τα θέματα του Εργοταξίου (παραλαβή εντολών, ειδοποιήσεων, οδηγιών, παρατηρήσεων, υπογραφή κάθε εγγράφου και στοιχείου που προβλέπεται να γίνεται επί τόπου του έργου όπως παραλαβές, ημερολόγια, επιμετρήσεις κλπ). Ο Διευθύνων Μηχανικός του έργου θα είναι υπεύθυνος για την έντευξη, άρτια και ασφαλή εκτέλεση των εργασιών και για τη λήψη και εφαρμογή όλων των απαιτούμενων μέτρων ασφαλείας του έργου, των εργαζομένων και παντός τρίτου.

Ρητά καθορίζεται ότι ο διορισμός του Διευθύνοντος Μηχανικού του έργου σε καμία περίπτωση δεν απαλλάσσει τον Ανάδοχο από τις ευθύνες και υποχρεώσεις του, παραμένει δε εξ ολοκλήρου και αποκλειστικά υπεύθυνος έναντι της Υπηρεσίας.

2. Ο ανάδοχος ή ο διευθύνων, αντί αυτού τα έργα υποχρεούται να συνοδεύει, κατά τις μεταβάσεις στα έργα τον επιβλέποντα, διευθύνοντα ή επιθεωρούντα αυτά τεχνικό υπάλληλο της Υπηρεσίας.
3. Απαγορεύεται η εκχώρηση από τον ανάδοχο σε τρίτον, μέρους ή όλου του συμβατικού αντικειμένου, χωρίς έγκριση.
4. Ο ανάδοχος εκτός από τις συμβατικές του υποχρεώσεις ευθύνεται και για κάθε ζημία που γίνεται στον κύριο του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτον. Επίσης υποχρεώνεται να τηρεί τις κείμενες διατάξεις της εργατικής Νομοθεσίας και εκείνες περί προλήψεως εργατικών ατυχημάτων και όλους γενικά τους ισχύοντες κανονισμούς.
5. Τα χρησιμοποιούμενα από τον εργολάβο υλικά για την εκτέλεση των εργασιών, θα είναι άριστης ποιότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 60 του Ν. 3669/08. Τα δοκίμια θα λαμβάνονται παρουσία του επιβλέποντα και του αναδόχου, θα παραδίδονται δε παρουσία του επιβλέποντα ή εκπροσώπου του εργοδότη στο εργαστήριο δοκιμών υλικών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου ή άλλο κρατικό εργαστήριο. Δοκίμια που παίρνονται απουσία του επιβλέποντα ή προσκομίζονται στο εργαστήριο από τον ανάδοχο δεν γίνονται αποδεκτά. Τις σχετικές δαπάνες των δοκιμών επιβαρύνεται ο ανάδοχος.
6. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται να διαθέτει επάρκεια σε εργατικές χείρες και μηχανικά μέσα και εν ανάγκη να εφαρμόζει και νυχτερινά συνεργεία και εργασία κατά τις εξαιρεσιμες ημέρες για την καλή και εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου, χωρίς για τον λόγο αυτό να δικαιούται καμίας προσθέτου αποζημίωσης. Η Υπηρεσία μπορεί σε κάθε στιγμή να ζητήσει από τον ανάδοχο την αύξηση των συνεργείων του και τον αριθμό των απασχολούμενων μηχανικών μέσων αν κρίνει ότι ο ρυθμός προόδου του έργου δεν είναι ικανοποιητικός.

Σε περίπτωση που ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της Υπηρεσίας που του δίνονται σύμφωνα με την σύμβαση ή τον νόμο μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος από την εργολαβία.

7. Οι εργασίες θα εκτελεσθούν με όλους τους κανόνες της τέχνης. Οι χρησιμοποιούμενοι, από τον ανάδοχο, τεχνίτες πρέπει να είναι ανεγνωρισμένης ειδικότητας και εμπειρίας. Η Υπηρεσία μπορεί να διατάξει την αντικατάσταση ή την άμεση απομάκρυνση των απειθών, ανικάνων ή μη τίμιων τεχνιτών, εργατών ή οποιουδήποτε άλλου από το προσωπικό του εργολάβου.
 8. Αν κατά την διάρκεια της κατασκευής του έργου ο ανάδοχος αντιμετωπίσει συνθήκες ή εμπόδια που δεν είχαν προβλεφθεί από την σύμβαση, οφείλει να ειδοποιήσει αμέσως την Τ.Υ. υποβάλλοντας συγχρόνως και προτάσεις για την αντιμετώπισή τους. Ο ανάδοχος υποχρεούται να συμμορφωθεί προς τις διαταγές της Υπηρεσίας, εφαρμοζόμενων σε περίπτωση διαφωνίας των διατάξεων του άρθρου 37 του Ν.3669/08. Ο ανάδοχος δεν αποζημιώνεται για οποιαδήποτε βλάβη, φθορά ή απώλεια υλικών, που θα συμβεί εκτός του συμβατικού χρόνου περαιώσεως του έργου.
 10. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται όπως με δικές του δαπάνες εγκαταστήσει στο εργοτάξιο όλα τα προβλεπόμενα από τους όρους υγιεινής του άρθρου 37 του Ν.3669/08.
 11. Πριν από την έναρξη των εργασιών, ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος να μεριμνήσει για την έκδοση κάθε κατά νόμο αδείας (εκτός της αδείας της απαιτούμενης για την ανέγερση οικοδομής) καθιστάμενος ουσιαστικά και αποκλειστικά υπεύθυνος για κάθε παράβαση των διατάξεων περί της εκτελέσεως των εργασιών, που ισχύουν. Πρέπει επίσης να μεριμνήσει για την τήρηση στο εργοτάξιο όλων των νομίμων απαιτούμενων στοιχείων και για την εφαρμογή των επιβαλλόμενων μέτρων ασφαλείας καθ' όλη την διάρκεια των εργασιών (Π.Δ. 447/75 ΦΕΚ 142/Α/17-7-75) «Περί ασφαλείας των ασχολουμένων μισθωτών στις οικοδομικές εργασίες» και κάθε άλλης διάταξης που αφορά την λήψη μέτρων ασφαλείας.
- Τονίζεται η υποχρέωση του αναδόχου να τηρεί λεπτομερές ημερολόγιο εργασίας, βιβλίο καταμετρήσεων καθώς και ΣΑΥ και ΦΑΥ του έργου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.**
12. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση των εργασιών από άλλους εργολάβους που χρησιμοποιούνται από τον κύριο του έργου σε εργασίες που δεν συμπεριλαμβάνονται στο συμβατικό του αντικείμενο και διευκολύνει αυτή, με τα χρησιμοποιούμενα από αυτόν μέσα (ικριώματα κ.λ.π.) και να ρυθμίζει έτσι την σειρά εκτελέσεως των εργασιών, ώστε να μη παρεμβάλλεται από αυτόν κανένα εμπόδιο στις εκτελούμενες εργασίες από τον κύριο του έργου ή άλλους εργολάβους. Με τον ίδιο τρόπο πρέπει να συνεργάζεται και με τα συνεργεία ή τους εργολάβους των εταιρειών και Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, που εργάζονται στην περιοχή ή τις παρυφές της περιοχής του έργου ή για το έργο.
 13. Ο ανάδοχος πάντοτε φυλάσσει και διατηρεί σε καλή κατάσταση, όλα τα υλικά και μέσα οποιασδήποτε φύσεως, των Ο.Τ.Α. ή του Δημοσίου, καθώς επίσης και τις εκτελούμενες από αυτόν εργασίες. Όλες οι απαιτήσεις του εργοδότη για την περιφράξη ή την απαιτούμενη ειδική φύλαξη της περιουσίας αυτής, θα εκτελείται από τον εργολάβο χωρίς καμία ιδιαίτερη αποζημίωση. Σχετικές διαταγές της Υπηρεσίας εκτελούνται από τον εργολάβο και σε αντίθετη περίπτωση τα μέτρα προστασίας ή φυλάξεως ή διατηρήσεων λαμβάνονται από τον εργοδότη Δήμο Λέσβου και οι σχετικές δαπάνες καταλογίζονται στον εργολάβο.
 14. Ο εργολάβος οφείλει να παίρνει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την προστασία και διαφύλαξη όλων των κοινωφελών κάθε φύσεως έργων που βρίσκονται κοντά σε εκτελούμενα έργα για την πρόληψη ζημιών ή διακοπή της λειτουργίας τους. Ζημιές που έγιναν από αμέλεια του εργολάβου, επανορθώνονται αμέσως από τον ίδιο. Σε αντίθετη περίπτωση η αποκατάσταση των ζημιών γίνεται από τον εργοδότη σε βάρος και για λογαριασμό του εργολάβου.

15. Ο εργολάβος οφείλει να προφυλάσσει και να προστατεύει την υπάρχουσα βλάστηση, όπως δένδρα, θάμνους και καλλιεργημένες εκτάσεις, που βρίσκονται στην περιοχή του έργου, εφ' όσον η βλάστηση αυτή δεν παρεμποδίζει την εκτέλεσή του, κατά την κρίση του εργοδότη. Ο εργολάβος θα είναι υπεύθυνος για κάθε αυθαίρετη κοπή ή βλάβη δένδρων, θάμνων και καταστροφή φυτείας που θα προκληθεί από κακό χειρισμό των μηχανημάτων, την εναπόθεση υλικών κ.λ.π. (Π.Δ.609/85 άρθρο 34).
16. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται με δικές τους δαπάνες, χωρίς πρόσθετη αποζημίωση, όπως προ της παραδόσεως προς χρήση του όλου έργου ή κάθε τμήματός του, να αφαιρέσει και απομακρύνει από τους γύρω χώρους τα απορρίμματα, εργαλεία, ικριώματα, μηχανήματα, υλικά, προσωρινές εγκαταστάσεις μηχανημάτων κ.λ.π. καθώς επίσης να ισοπεδώσει τους χώρους στους οποίους ήταν αποτιθέμενα ή εγκαταστημένα κ.λ.π..
17. Οι δραστηριότητες του αναδόχου για την εκτέλεση του έργου υπόκεινται στον έλεγχο της Δ/σης Τ.Υ. Δήμου Λέσβου, η οποία αν κρίνει ότι ο ρυθμός εκτελέσεώς τους δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της συμβάσεως για την διασφάλιση της εμπρόθεσμου αποπερατώσεως του έργου ή των τμημάτων αυτού μπορεί να διατάξει την λήψη μέτρων για την επίσπευση της εκτελέσεως του έργου. Η μη άσκηση του παραπάνω ελέγχου της επιβλέπουσας Υπηρεσίας δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από τις συμβατικές του υποχρεώσεις για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου (άρθρο 37 παρ. 8 του Ν.3669/08).
18. Προσωρινά κτίσματα, εργαστήρια, γραφεία κ.λ.π. μπορούν να κατασκευασθούν από τον εργολάβο χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση του εργοδότη. Τα προσωρινά αυτά κτίσματα και έργα θα παραμείνουν στην κυριότητα του εργολάβου και θα αφαιρούνται με δαπάνες του μετά την αποπεράτωση του έργου. Στην περίπτωση που τα κτίρια θα γίνουν με υλικά του εργοδότη, θα παραμείνουν στην ιδιοκτησία του. Με έγκριση του εργοδότη τα κτίρια και έργα μπορούν να εγκαταλείπονται και να μη χρειάζεται η αφαίρεσή τους.
19. Ο εργολάβος είναι υποχρεωμένος να προμηθεύει και να συντηρεί με δικές του δαπάνες κατάλληλες εγκαταστάσεις υδρεύσεως, που θα εξασφαλίζουν επαρκή παροχή νερού για τα έργα και τις ανάγκες του προσωπικού.
20. Ο εργολάβος επίσης είναι υποχρεωμένος να εγκαταστήσει παροχή ηλεκτρικού ρεύματος για την λειτουργία των εγκαταστάσεών του και για χρήση των εργαζομένων σε νυχτερινές εργασίες κ.λ.π.
21. **Ο ανάδοχος υποχρεούται με δική του δαπάνη να προμηθευτεί και να τοποθετήσει πληροφοριακή πινακίδα του έργου σύμφωνα με υπόδειγμα που θα του δοθεί και με τα στοιχεία που θα του υποδειχθούν.**
22. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται όπως, μετά την αποπεράτωση των εργασιών και πριν από την προσωρινή παραλαβή του έργου, με δαπάνες του να συντάξει και να υποβάλλει εις διπλούν στην Υπηρεσία τα αναφερόμενα στο άρθρο 52 του Ν. 3669/08 επιμετρητικά τεύχη και στοιχεία.
23. Διευκρινίζεται ότι, τόσο για την εφαρμογή των μελετών, όσο και για την ποιότητα και αντοχή των έργων μόνος υπεύθυνος είναι ο ανάδοχος αυτών, οι δε κάθε φύσεως έλεγχοι που θα γίνουν από την Υπηρεσία δεν απαλλάσσουν τον ανάδοχο της ευθύνης αυτής. Τονίζεται ότι στην παρούσα σύμβαση ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να διαθέτει όργανα και λοιπά μέσα για τον κάθε φύσεως έλεγχο των έργων. Ο ανάδοχος είναι καθ' ολοκληρία υπεύθυνος για την εκλογή των υλικών, την χρησιμοποίηση αυτών και γενικά εκτέλεση της εργασίας κατά τους όρους της παρούσης, των οικείων Τεχνικών Προδιαγραφών και λοιπών εγκεκριμένων συμβατικών τευχών και σχεδίων.
24. Ο ανάδοχος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος ποινικά και αστικά για κάθε ατύχημα που θα οφείλεται στη μη λήψη απαραίτητων μέτρων ασφαλείας.
25. Ο ανάδοχος είναι οφείλει να συνεργαστεί, να παρέχει τις απαιτούμενες διευκολύνσεις (προσβάσεις στο εργοτάξιο, παροχές νερού, ρεύματος, κλπ) και να συντονίζει με τους προμηθευτές των οργάνων και των αντικραδασμικών δαπέδων τις υπόλοιπες εργασίες του.

26. Ο Ανάδοχος οφείλει να στελεχώσει τα γραφεία του εργοταξίου με επιτελείο από έμπειρο και ειδικευμένο προσωπικό αναγκαίο για την εκτέλεση διεύθυνση και παρακολούθηση του έργου.
27. Λόγω της **ιδιαιτερότητας του τμήματος του έργου που αφορά την σήμανση των διαδρομών**, θα πρέπει ο Ανάδοχος κατά την διενέργεια της τοποθέτησης των πινακίδων όλων των κατηγοριών καθώς και την ειδική πεζοπορική τοποθέτηση των σημάτων προσανατολισμού να έχει επί τόπου του έργου Ειδικό Συνεργάτη επιστήμονα Περιβαλλοντολόγο ή Περιβαλλοντικό Χαρτογράφο ή Περιβαλλοντικό Μηχανικό ή Δασολόγο ή Τοπογράφο Μηχανικό που θα είναι εξειδικευμένος στην πεζοπορία/ορειβασία, με αποδεδειγμένη εμπειρία συμμετοχής και εκτέλεσης σε παρόμοια έργα, εργασίες και μελέτες σήμανσης μονοπατιών. Η σχετική εμπειρία θα καταθέσει στην Τεχνική Υπηρεσία του εργοδότη προς έγκριση.
28. Ο Ειδικός συνεργάτης του Αναδόχου ως εξειδικευμένος στην πεζοπορία θα είναι επί τόπου του έργου καθ' όλη την διάρκεια εκτέλεσης εργασιών σήμανσης σε όλες τις πεζοπορικές διαδρομές και υποχρεούται:
- (1) να συντάξει πρόταση εφαρμογής των απαιτούμενων εργασιών για κάθε διαδρομή που θα σηματοδοτηθεί,
 - (2) να δίνει στον ανάδοχο την ακριβή αναγραφή των πινακίδων κατεύθυνσης,
 - (3) να προβαίνει σε ενδεχόμενη πασσάλωση της ακριβής θέσης των πινακίδων κατεύθυνσης όπου απαιτείται,
 - (4) να υποδεικνύει την ακριβή πορεία της διαδρομής σε περιπτώσεις που απαιτείται βάζοντας κατάλληλες πλαστικές κορδέλες,
 - (5) να απομακρύνει τα λανθασμένα σήματα προσανατολισμού από την γύρω περιοχή και
 - (6) να αξιολογήσει τα αποτελέσματα συντάσσοντας μια Έκθεση Προόδου ανά διαδρομή, η οποία θα κατατίθεται στη Δ/νουσα Υπηρεσία.
29. Η πρόταση αυτή θα υποβληθεί από τον Ανάδοχο στην Δ/νουσα Υπηρεσία προς έγκριση. Για την έγκριση του παραπάνω Ειδικού συνεργάτη, ο Ανάδοχος οφείλει πριν την υπογραφή της Σύμβασης να υποβάλλει στην Υπηρεσία όλες τις πληροφορίες, πιστοποιητικά και άλλα λεπτομερή στοιχεία που θα αφορούν τα προσόντα και την πείρα του προτεινόμενου. Η αμοιβή του εξειδικευμένου επιστήμονα για την κατάλληλη σήμανση (μη προβλεπόμενη εργασία από ΑΤΟΕ), συμπεριλαμβάνεται στη πρόβλεψη Απολογιστικών του προϋπολογισμού της μελέτης και σε όλα τα άρθρα των πινακίδων και σημάτων σήμανσης, καθώς αυτά περιέχουν και την πλήρη και σωστή τοποθέτηση της σήμανσης.
30. Σημειώνεται, ότι **τα σήματα προσανατολισμού, αποτελούν την σημαντικότερη σήμανση μιας διαδρομής**. Από την σωστή τοποθέτηση του εξαρτάται και η λειτουργικότητα του δικτύου πεζοπορικών διαδρομών-μονοπατιών. Αυτό θα διαπιστωθεί/ελεγχθεί και από τον αμέσως επόμενο ανάδοχο που θα χαρτογραφήσει και θα φωτογραφίσει αναλυτικά τις διαδρομές και θα τοποθετήσει το περιεχόμενο των πινακίδων πληροφόρησης και από τον ανάδοχο της δημιουργία πεζοπορικού οδηγού.
- Αν ο ανάδοχος παραμελήσει τη σωστή σήμανση και συντήρηση των έργων σήμανσης και επέλθει ή επίκειται βλάβη αυτών τότε καλείται εγγράφως όπως μέσα σε ορισμένη προθεσμία συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του. Αν δε συμμορφωθεί προς την παραπάνω διαταγή, οι σχετικές εργασίες εκτελούνται από τον κύριο του έργου σε βάρος και για λογαριασμό του από τις κατατεθειμένες εγγυήσεις ή από τα οφειλόμενα σ' αυτόν ποσά και σε περίπτωση ανεπάρκειας αυτών το υπόλοιπο βεβαιώνεται σε βάρος του εργολάβου με Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και εισπράττεται κατά τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοτικών εσόδων.

Άρθρο 15: Απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας στο εργοτάξιο*.

1. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του, ή στο προσωπικό του φορέα του έργου, ή σε οποιονδήποτε τρίτο, ώστε να εξαλειφονται ή να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών κατά την φάση κατασκευής του έργου: Π.Δ. 305/96 (αρθ. 7-9), Ν. 3669/08 (αρθ. 37 παρ.7), Ν. 3850/10** (αρ. 42).
2. **Στα πλαίσια της ευθύνης του, ο ανάδοχος υποχρεούται:**
 - α. Να εκπονεί κάθε σχετική μελέτη (στατική ικριωμάτων, μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων κλπ.) και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα Ν.3669/08 (αρθ. 37 παρ.7).

* Η έννοια του εργοταξίου ορίζεται στο άρθρο 2 παρ.1 σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι του άρθρου 12 του ΠΔ 305/96.

** Ο Ν.3850/10 Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων άρθρο δεύτερο, καταργεί διατάξεις που ρυθμίζονται από αυτόν όπως διατάξεις των: Ν.1568/85, Π.Δ. 294/88, Π.Δ. 17/96, κλπ.

- β. Να λαμβάνει μέτρα προστασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις αποφάσεις του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ:ΔΙΠΑΔ/οικ.177/2-3-01, ΔΕΕΠΠ/85/14-5-01 και ΔΙΠΑΔ/οικ889/27- 11-02, στο χρονοδιάγραμμα των εργασιών, καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της μελέτης και της κατασκευής του έργου: Ν.3669/08 (αρ. 37 παρ.8 και αρ.182).
- γ. Να επιβλέπει ανελλιπώς την ορθή εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων, να τους ενημερώνει / εκπαιδεύει για την αναγκαιότητα της τήρησης των μέτρων αυτών κατά την εργασία, να ζητά τη γνώμη τους και να διευκολύνει τη συμμετοχή τους σε ζητήματα ασφάλειας και υγείας: ΠΔ 1073/81 (αρ. 111), ΠΔ 305/96 (αρ.10,11), Ν.3850/10 (αρ. 42- 49).

Για την σωστή εφαρμογή της παρ. γ στους αλλοδαπούς εργαζόμενους, είναι αυτονόητο ότι η γνώση από αυτούς της ελληνικής γλώσσας κρίνεται απαραίτητη ώστε να μπορούν να κατανοούν την αναγκαιότητα και τον τρόπο εφαρμογής των μέτρων ασφάλειας και υγείας (εκτός ειδικών περιπτώσεων όπου τμήμα ή όλο το έργο έχει αναλάβει να κατασκευάσει ξένη εξειδικευμένη εταιρεία).

3. **Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα της παρ. 2, ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί τα ακόλουθα:**

3.1 Εκ των προτέρων γνωστοποίηση - Σχέδιο Ασφάλειας Υγείας (ΣΑΥ) - Φάκελος Ασφάλειας Υγείας (ΦΑΥ) και συγκεκριμένα:

- α. Να διαβιβάσει στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας πριν από την έναρξη των εργασιών, την εκ των προτέρων γνωστοποίηση, προκειμένου για εργοτάξιο με προβλεπόμενη διάρκεια εργασιών που θα υπερβαίνει τις 30 εργάσιμες ημέρες και στο οποίο θα ασχολούνται ταυτόχρονα περισσότεροι από 20 εργαζόμενοι ή ο προβλεπόμενος όγκος εργασίας θα υπερβαίνει τα 500 ημερομίσθια: ΠΔ 305/96 (αρ 3 παρ. 12 και 13). Η γνωστοποίηση καταρτίζεται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 12 του ΠΔ 305/96.
- β. Να ακολουθήσει τις υποδείξεις / προβλέψεις των ΣΑΥ-ΦΑΥ τα οποία αποτελούν τμήμα της τεχνικής μελέτης του έργου (οριστικής ή εφαρμογής) σύμφωνα με το Π.Δ. 305/96 (αρ.3 παρ.8) και την ΥΑ ΔΕΕΠΠ/οικ/85/2001 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ η οποία ενσωματώθηκε στο Ν.3669/08 (αρ. 37 παρ.8 και αρ.182).

- γ. Να αναπτύξει, να προσαρμόσει και να συμπληρώσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ της μελέτης (τυχόν παραλήψεις που θα διαπιστώσει ο ίδιος ή που θα του ζητηθούν από την Υπηρεσία), σύμφωνα με την μεθοδολογία που θα εφαρμόσει στο έργο ανάλογα με την κατασκευαστική του δυσκολία, τις ιδιαιτερότητές του, κλπ (μέθοδος κατασκευής, ταυτόχρονη εκτέλεση φάσεων εργασιών, πολιτική ασφάλειας, οργάνωση, εξοπλισμός, κλπ).
- δ. Να αναπροσαρμόσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ ώστε να περιληφθούν σε αυτά εργασίες που θα προκύψουν λόγω τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης και για τις οποίες θα απαιτηθούν τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία, μέτρα ασφάλειας και υγείας: ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.9) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ η οποία ενσωματώθηκε στο Ν.3669/08 (αρ. 37 παρ.8 και αρ.182).
- ε. Να τηρήσει τα ΣΑΥ-ΦΑΥ στο εργοτάξιο, κατά την εκτέλεση του έργου: ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.10) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9Δ) του (τ.)ΥΠΕΧΩΔΕ και να τα έχει στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών.
- στ. Συμπληρωματικές αναφορές στο Σχέδιο Ασφάλειας Υγείας (ΣΑΥ) και στο Φάκελο Ασφάλειας Υγείας (ΦΑΥ).

Το ΣΑΥ αποσκοπεί στην πρόληψη και στον περιορισμό των κινδύνων για τους εργαζόμενους και για τα άλλα εμπλεκόμενα μέρη που παρευρίσκονται στο εργοτάξιο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.

Αντίστοιχα ο ΦΑΥ αποσκοπεί στην πρόληψη και στον περιορισμό των κινδύνων για όσους μελλοντικά ασχοληθούν με τη συντήρηση ή την επισκευή του έργου.

1. Το περιεχόμενο του ΣΑΥ και του ΦΑΥ αναφέρεται στο ΠΔ 305/96 (αρ.3 παρ.5- 7) και στις ΥΑ: ΔΙΠΑΔ/οικ/177/2001 (αρ.3) και ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ οι οποίες ενσωματώθηκαν στο Ν.3669/08 (αρ. 37 και 182).
2. Η υποχρέωση εκπόνησης ΣΑΥ προβλέπεται σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.4), όταν:
 - α. Απαιτείται Συντονιστής στη φάση της μελέτης, δηλ. όταν θα απασχοληθούν περισσότερα του ενός συνεργεία στην κατασκευή.
 - β. Οι εργασίες που πρόκειται να εκτελεστούν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους: Π.Δ.305/96 (αρθ.12 παράρτημα ΙΙ).
 - γ. Απαιτείται εκ των προτέρων γνωστοποίηση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.
 - δ. Για την έναρξη των οικοδομικών εργασιών, επιβάλλεται με ευθύνη του κυρίου ή του έχοντος νόμιμο δικαίωμα: θεώρηση του σχεδίου και του φακέλου ασφάλειας και υγείας (ΣΑΥ,ΦΑΥ) του έργου από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.1 εδάφιο α΄ του Ν 4030/2011 (ΦΕΚ 249/Α/25-11-2011) και την αρ. πρωτ. 10201/27-3-2012 εγκύκλιο του Ειδ. Γραμματέα του Σ.ΕΠ.Ε.
3. Ο ΦΑΥ καθιερώνεται ως απαραίτητο στοιχείο για την προσωρινή και την οριστική παραλαβή κάθε Δημόσιου Έργου: ΥΑ ΔΕΕΠΠ/οικ. 433/2000 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία ενσωματώθηκε στο Ν.3669/08 αρ. (73 και 75).
4. Μετά την αποπεράτωση του έργου, ο ΦΑΥ φυλάσσεται με ευθύνη του Κυρίου του Έργου και το συνοδεύει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του: ΠΔ 305/96 (αρ. 3 παρ.11) και ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/2002 (παρ.2.9Δ) του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ.
5. Διευκρινίσεις σχετικά με την εκπόνηση του ΣΑΥ και την κατάρτιση του ΦΑΥ περιλαμβάνονται στην ΕΓΚΥΚΛΙΟ 6 με αρ. πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ/215/31-3-2008 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ.

3.2 Ανάθεση καθηκόντων σε τεχνικό ασφαλείας, γιατρό εργασίας – τήρηση στοιχείων ασφαλείας και υγείας

Ο ανάδοχος υποχρεούται:

- α. Να αναθέσει καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας αν στο έργο απασχολήσει λιγότερους από 50 εργαζόμενους σύμφωνα με το Ν. 3850/10 (αρ.8 παρ.1 και αρ.12 παρ.4).
- β. Να αναθέσει καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας, αν απασχολήσει στο έργο 50 και άνω εργαζόμενους, σύμφωνα με το Ν.3850/10 (αρ.8 παρ.2 και αρ. 4 έως 25).
- γ. Τα παραπάνω καθήκοντα μπορεί να ανατεθούν σε εργαζόμενους στην επιχείρηση ή σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή να συναφθεί σύμβαση με τις Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης ή να συνδυαστούν αυτές οι δυνατότητες.

Η ανάθεση καθηκόντων σε άτομα εντός της επιχείρησης γίνεται εγγράφως από τον ανάδοχο και αντίγραφό της κοινοποιείται στην τοπική Επιθεώρηση Εργασίας, συνοδεύεται δε απαραίτητα από αντίστοιχη δήλωση αποδοχής: Ν.3850/10 (αρ.9).

- δ. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων του αναδόχου καθώς και των: τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας, εντάσσεται και η υποχρεωτική τήρηση στο εργοτάξιο, των ακόλουθων στοιχείων:

1. Γραπτή εκτίμηση προς τον ανάδοχο, από τους τεχνικό ασφαλείας και ιατρό εργασίας, των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους Ν.3850/10 (αρ.43 παρ. 1 α και παρ.3-8).
2. Βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας στο οποίο θα αναγράφουν τις υποδείξεις τους ο Τεχνικός ασφαλείας και ο γιατρός εργασίας Ν.3850/10 (αρ.14 παρ.1 και αρ.17 παρ.1).

Ο ανάδοχος υποχρεούται να λαμβάνει ενυπόγραφα γνώση των υποδείξεων αυτών.

Το βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας σελιδομετρείται και θεωρείται από την αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

Αν ο ανάδοχος διαφωνεί με τις γραπτές υποδείξεις και συμβουλές του τεχνικού ή του ιατρού εργασίας (Ν 3850/10 αρ.20 παρ.4), οφείλει να αιτιολογεί τις απόψεις του και να τις κοινοποιεί και στην Επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας (Ε.Υ.Α.Ε) ή στον εκπρόσωπο των εργαζομένων των οποίων η σύσταση και οι αρμοδιότητες προβλέπονται από τα άρθρα 4 και 5 του Ν.3850/10.

Σε περίπτωση διαφωνίας η διαφορά επιλύεται από τον επιθεωρητή εργασίας και μόνο.

3. Βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο θα περιγράφεται η αιτία και η περιγραφή του ατυχήματος και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2β).

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων ατυχημάτων, καταχωρούνται στο βιβλίο υποδείξεων τεχνικού ασφαλείας.

Ο ανάδοχος οφείλει να αναγγέλλει στις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας, στις πλησιέστερες αστυνομικές αρχές και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος όλα τα εργατικά ατυχήματα εντός 24 ωρών και εφόσον πρόκειται περί σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύναται να χρησιμεύσουν για εξακρίβωση των αιτίων του ατυχήματος Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2α).

4. Κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών Ν.3850/10 (αρ.43 παρ.2γ).
5. Ιατρικό φάκελο κάθε εργαζόμενου Ν 3850/10 (αρ.18 παρ.9).

3.3 Ημερολόγιο Μέτρων Ασφάλειας (ΗΜΑ)

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο Ημερολόγιο Μέτρων Ασφάλειας (ΗΜΑ), όταν απαιτείται εκ των προτέρων γνωστοποίηση στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας, πριν την έναρξη των εργασιών στο εργοτάξιο σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.3 παρ.14) σε συνδυασμό με την Υ.Α 130646/1984 του (τ.) Υπουργείου Εργασίας.

Το ΗΜΑ θεωρείται, σύμφωνα με την παραπάνω Υ.Α, από τις κατά τόπους Δ/νσεις, Τμήματα ή Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας και συμπληρώνεται από τους επιβλέποντες μηχανικούς του αναδόχου και της Δ/νουσας Υπηρεσίας, από τους υπόχρεους για την διενέργεια των τακτικών ελέγχων ή δοκιμών για ότι αφορά τα αποτελέσματα των ελέγχων ή δοκιμών, από το αρμόδιο όργανο ελέγχου όπως ο επιθεωρητής εργασίας, κλπ: ΠΔ 1073/81 (αρ.113), Ν.1396/83 (αρ. 8) και την Εγκύκλιο 27 του (τ.) ΥΠΕΧΩΔΕ με αρ. πρωτ. ΔΕΕΠΠ/208 /12-9-2003.

3.4 Συσχετισμός Σχεδίου Ασφάλειας Υγείας (ΣΑΥ) και Ημερολογίου Μέτρων Ασφάλειας (ΗΜΑ)

Για την πιστή εφαρμογή του Σ ΑΥ κατά την εξέλιξη του έργου, πρέπει αυτό να συσχετίζεται με το Η Μ Α.

Στα πλαίσια του συσχετισμού αυτού, να σημειώνεται στο Η.Μ.Α. κάθε αναθεώρηση και εμπλουτισμός του ΣΑΥ και επίσης σε ειδική στήλη του, να γίνεται παραπομπή των αναγραφόμενων υποδείξεων / διαπιστώσεων στην αντίστοιχη σελίδα του ΣΑΥ.

Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται και επιτυγχάνεται ο στόχος της πρόληψης του ατυχήματος.

4. Απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας κατά την εκτέλεση όλων των εργασιών στο εργοτάξιο.

4.1 Προετοιμασία εργοταξίου - Μέτρα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ)

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο, κατά την εκτέλεση όλων των εργασιών, τα παρακάτω μέτρα ασφάλειας και υγείας:

- α. Την ευκρινή και εμφανή σήμανση και περιφράξη του περιβάλλοντα χώρου του εργοταξίου με ιδιαίτερη προσοχή στη σήμανση και περιφράξη των επικίνδυνων θέσεων: ΠΔ 105/95, ΠΔ 305//96 (αρ.12 παραρτ. IV μέρος Α, παρ. 18.1).
- β. Τον εντοπισμό και τον έλεγχο προϋπαρχουσών της έναρξης λειτουργίας του εργοταξίου ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και εκτροπή τυχόν υπάρχοντων εναερίων ηλεκτροφόρων αγωγών έξω από το εργοτάξιο, ώστε να παρέχεται προστασία στους εργαζόμενους από τον κίνδυνο ηλεκτροπληξίας: ΠΔ 1073/81 (αρ.75-79), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ. IV μέρος Β, τμήμα ΙΙ, παρ.2).
- γ. Τη σήμανση των εγκαταστάσεων με ειδικούς κινδύνους (αγωγοί ατμών θερμών, υγρών ή αερίων κλπ) υ954 και τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας των εργαζομένων από τους κινδύνους των εγκαταστάσεων αυτών: Π Δ 1073/81 (αρ.92 - 95), ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. IV μέρος Α, παρ.6).
- δ. Τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων όπως: κατάρτιση σχεδίου διαφυγής - διάσωσης και εξόδων κινδύνου, πυρασφάλεια, εκκένωση χώρων από τους εργαζόμενους, πρόληψη - αντιμετώπιση πυρκαγιών & επικίνδυνων εκρήξεων ή αναθυμιάσεων, ύπαρξη πυροσβεστήρων, κλπ.: ΠΔ 1073/81 (αρ. 92-96), ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. IV μέρος Α, παρ.3, 4, 8-10), Ν.3850/10 (αρ.30, 32, 45).
- ε. Την εξασφάλιση παροχής πρώτων βοηθειών, χώρων υγιεινής και υγειονομικού εξοπλισμού (ύπαρξη χώρων πρώτων βοηθειών, φαρμακείου, αποχωρητηρίων, νιπτήρων, κλπ): ΠΔ 1073/81 (αρ.109,110), Ν.1430/84 (αρ.17,18), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ. IV μέρος Α, παρ.13, 14).

στ. Την εξασφάλιση της δωρεάν χορήγησης Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) στους εργαζόμενους όπως: προστατευτικά κράνη, μπότες ασφαλείας, φωσφορίζοντα γιλέκα, ολόσωμες ζώνες ασφαλείας, γυαλιά, κλπ, εφόσον τους ενημερώσει εκ των προτέρων σχετικά με τους κινδύνους από τους οποίους τους προστατεύει ο εξοπλισμός αυτός και τους δώσει σαφείς οδηγίες για τη χρήση του: Π.Δ. 1073/81(αρ.102-108), Ν.1430/84 (αρ.16-18), ΚΥΑ Β.4373/1205/93 και οι τροποπ. αυτής ΚΥΑ 8881/94 και Υ.Α. οικ.Β.5261/190/97, Π.Δ. 396/94, Π.Δ. 305/96 (αρ.9,παρ.γ).

4.2 Εργοταξιακή σήμανση – σηματοδότηση, συστήματα ασφαλείας, φόρτωση - εκφόρτωση – εναπόθεση υλικών, θόρυβος, φυσικοί, χημικοί παράγοντες κλπ

Ο ανάδοχος υποχρεούται:

- α. Να προβεί στην κατάλληλη σήμανση και σηματοδότηση, με σκοπό την ασφαλή διέλευση των πεζών και των οχημάτων από την περιοχή κατασκευής του έργου, σύμφωνα με:
 - Την Υ.Α αριθ. ΔΜΕΟ/Ο/613/16-2-2011 του τ.ΥΠΥΜΕΔΙ: «Οδηγίες Σήμανσης Εκτελούμενων Έργων» (ΟΜΟΕ-ΣΕΕΟ, τεύχος 7)
 - Τη ΚΥΑ αριθ.6952/14-2-2011 του τ.ΥΠΕΚΑ και τ.ΥΠΥΜΕΔΙ «Υποχρεώσεις και μέτρα για την ασφαλή διέλευση των πεζών κατά την εκτέλεση εργασιών σε κοινόχρηστους χώρους πόλεων και οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών »
 - Τις διατάξεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας: Ν.2696/99 (αρ. 9 – 11 και αρ.52) και την τροπ. αυτού: Ν.3542/07 (αρ. 7-9 και αρ.46).
- β. Να τηρεί τις απαιτήσεις ασφαλείας που αφορούν σε εργασίες εναπόθεσης υλικών στις οδούς, κατάληψης τμήματος οδού και πεζοδρομίου: Ν. 2696/99 (αρ. 47, 48) και η τροπ. αυτού: Ν. 3542/07 (αρ.43,44).
- γ. Να συντηρεί και να ελέγχει τακτικά τη λειτουργία των συστημάτων ασφαλείας και να τηρεί τις απαιτήσεις ασφαλείας των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, των φορητών ηλεκτρικών συσκευών, των κινητών προβολέων, των καλωδίων τροφοδοσίας, των εγκαταστάσεων φωτισμού εργοταξίου, κλπ: ΠΔ 1073/81 (αρ.75-84), ΠΔ 305/96 (αρ.8.δ και αρ.12,παραρτ.ΙVμέρος Α, παρ.2), Ν.3850/10 (αρ. 31,35).
- δ. Να προβεί στα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας που αφορούν σε εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης, αποθήκευσης, στοίβασης, ρίψης και μεταφοράς υλικών και άλλων στοιχείων: ΠΔ 216/78, ΠΔ 1073/81 (αρ.85-91), ΚΥΑ 8243/1113/91 (αρ.8), ΠΔ 305/96 [αρ. 8 (γ, ε, στ, ζ) και αρ.12 παραρτ. ΙV μέρος Α παρ.11 και. μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.4], Ν.2696/99 (αρ.32) και η τροπ. αυτού: Ν. 3542/07 (αρ.30).
- ε. Να τηρεί μέτρα προστασίας των εργαζομένων που αφορούν:
 - α) κραδασμούς: ΠΔ 176/05, β) θόρυβο: ΠΔ 85/91, ΠΔ 149/06, γ) προφυλάξεις της οσφυϊκής χώρας και της ράχης από χειρωνακτική διακίνηση φορτίων: ΠΔ 397/94, δ) προστασία από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες: Ν.3850/10 (άρ. 36-41), ΠΔ 82/10.

4.3 Μηχανήματα έργων / Εξοπλισμοί εργασίας - αποδεικτικά στοιχεία αυτών.

Οι εξοπλισμοί εργασίας χαρακτηρίζονται και κατατάσσονται ως μηχανήματα έργων ΠΔ 304/00 (αρ.2).

- α. Ο ανάδοχος οφείλει να ελέγχει τη σωστή λειτουργία και τον χειρισμό των μηχανημάτων (χωματουργικών και διακίνησης υλικών), των ανυψωτικών μηχανημάτων, των οχημάτων, των εγκαταστάσεων, των μηχανών και του λοιπού εξοπλισμού εργασίας (ζώνες ασφαλείας με μηχανισμό ανόδου και καθόδου, κυλιόμενα ικριώματα, φορητές κλίμακες, κλπ): ΠΔ 1073/81 (αρ.17, 45-74), Ν 1430/84 (αρ.11-15), ΠΔ 31/90, ΠΔ 499/91, ΠΔ 395/94 και οι τροπ. αυτού: ΠΔ 89/99, ΠΔ 304/00 και ΠΔ 155/04, ΠΔ 105/95 (παραρτ. ΙΧ), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ.ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.7 - 9), ΚΥΑ 15085/593/03, ΚΥΑ αρ.Δ13ε/4800/03, ΠΔ 57/10, Ν.3850/10 (αρ. 34, 35).

β. Τα μηχανήματα έργων σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ.IV, μέρος Β', τμήμα ΙΙ, παρ.7.4 και 8.5) και το ΠΔ 304/00 (αρ.2), πρέπει να συνοδεύονται από τα εξής στοιχεία:

1. Πινακίδες αριθμού κυκλοφορίας
2. Άδεια κυκλοφορίας
3. Αποδεικτικά στοιχεία ασφάλισης.
4. Αποδεικτικά πληρωμής τελών κυκλοφορίας (χρήσης)
5. Άδειες χειριστών μηχανημάτων σύμφωνα με το ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ. ΙV, μέρος Β', τμήμα ΙΙ, παρ. 8.1.γ και 8.2) και το ΠΔ 89/99 (παραρτ. ΙΙ, παρ.2.1).
Σημειώνεται ότι η άδεια χειριστού μηχανήματος συνοδεύει τον χειριστή.
6. Βεβαίωση ασφαλούς λειτουργίας του εξοπλισμού εργασίας (ορθή συναρμολόγηση - εγκατάσταση, καλή λειτουργία) και αρχείο συντήρησης αυτού στο οποίο θα καταχωρούνται τα αποτελέσματα των ελέγχων σύμφωνα με το ΠΔ 89/99 (αρ. 4α παρ.3 και 6).
7. Πιστοποιητικό επανελέγχου ανυψωτικού μηχανήματος, οδηγίες χρήσης, συντήρησης και αντίστοιχο βιβλίο συντήρησης και ελέγχων αυτού σύμφωνα με την ΚΥΑ 15085/593/03 (αρ.3 και αρ.4. παρ.7).

5. Νομοθετήματα που περιέχουν πρόσθετα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας στο εργοτάξιο, τα οποία τηρούνται κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος των εργασιών του εκτελούμενου έργου.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί στο εργοτάξιο, πέρα από τα προαναφερόμενα, πρόσθετα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας, κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος των εργασιών του εκτελούμενου έργου.

Τα εν λόγω απαιτούμενα μέτρα αναφέρονται στα παρακάτω νομοθετήματα:

5.1 Κατεδαφίσεις:

Ν 495/76, ΠΔ 413/77, ΠΔ 1073/81 (αρ.18 -33, 104), ΚΥΑ 8243/1113/91 (αρ.7), ΥΑ 31245/93, Ν. 2168/93, ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), Υ.Α. 3009/2/21- γ/94, Υ.Α. 2254/230/Φ.6.9/94 και οι τροπ. αυτής: ΥΑ Φ.6.9/13370/1560/95 και ΥΑ Φ6.9/25068/1183/96, ΠΔ 305/96 (αρ. 12, παραρτ.IV μέρος Β τμήμα ΙΙ, παρ.11), ΚΥΑ 3329/89 και η τροπ. αυτής: Υ.Α. Φ.28/18787/1032/00, ΠΔ 455/95 και η τροπ. αυτού ΠΔ 2/06, ΠΔ 212/06,ΥΑ 21017/84/09.

5.2 Εκσκαφές (θεμελίων, τάφρων, φρεάτων, κλπ), Αντιστηρίξεις:

Ν. 495/76, ΠΔ 413/77, ΠΔ 1073/81 (αρ.2-17, 40-42), ΥΑ αρ. 3046/304/89 (αρ.8- ασφάλεια και αντοχή κτιρίων, παρ.4), ΚΥΑ 3329/89 και η τροπ. αυτής: ΥΑ Φ.28/18787/1032/00, Ν. 2168/93, ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), ΥΑ 3009/2/21-γ/94, ΥΑ 2254/230/Φ.6.9/94 και οι τροπ. αυτής: ΥΑ Φ.6.9/13370/1560/95 και ΥΑ Φ6.9/25068/1183/96, ΠΔ 455/95 και η τροπ. αυτού: ΠΔ 2/06, ΠΔ 305/96 (αρ. 12, παραρτ. ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ. 10).

5.3 Ικρίωματα και κλίμακες, Οδοί κυκλοφορίας – ζώνες κινδύνου, Εργασίες σε ύψος, Εργασίες σε στέγες.

ΠΔ 778/80, ΠΔ 1073/81 (αρ.34-44), Ν.1430/84 (αρ. 7-10), ΚΥΑ 16440/Φ.10.4/445/93, ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), ΠΔ 155/04, ΠΔ 305/96 (αρ. 12, παραρτ.IV μέρος Α παρ.1, 10 και μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.4-6,14).

5.4 Εργασίες συγκόλλησης, οξυγονοκοπής & λοιπές θερμές εργασίες

ΠΔ 95/78, ΠΔ 1073/81 (αρ.96, 99, 104, 105), ΠΔ 70/90 (αρ.15), ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), Πυροσβεστική Διάταξη 7 Απόφ.7568 Φ.700.1/96, ΚΥΑ αρ.οικ.16289/330/99.

5.5 Κατασκευή δομικών έργων (κτίρια, γέφυρες, τοίχοι αντιστήριξης, δεξαμενές, κλπ.)

ΠΔ 778/80, ΠΔ 1073/81 (αρ.26- 33, αρ.98), ΥΑ 3046/304/89, ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ. ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ. 12).

5.6 Προετοιμασία και διάνοιξη σηράγγων και λοιπών υπογείων έργων.

(Σήραγγες κυκλοφορίας οχημάτων, αρδευτικές σήραγγες, υπόγειοι σταθμοί παραγωγής ενέργειας και εργασίες που εκτελούνται στα υπόγεια στεγασμένα τμήματα των οικοδομικών ή άλλης φύσης έργων και σε στάθμη χαμηλότερη των 6.00 μ. κάτω από την επιφάνεια της γης.)

Ν.495/76, ΠΔ 413/77, ΠΔ 225/89, ΚΥΑ 3329/89 και η τροπ. αυτής: ΥΑ Φ.28/18787/1032/00, Ν. 2168/93, ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ. ΙΙΙ), ΥΑ 2254/230/Φ.6.9/94 και οι τροπ. αυτής: ΥΑ Φ.6.9/13370/1560/95 και ΥΑ Φ6.9/25068/1183/96, ΥΑ 3009/2/21-γ/94, ΠΔ 455/95 και η τροπ. αυτού: ΠΔ 2/06, ΠΔ 305/96 (αρ.12 παραρτ. ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.10).

5.7 Καταδυτικές εργασίες σε Λιμενικά έργα

(Υποθαλάσσιες εκσκαφές, διαμόρφωση πυθμένα θαλάσσης, κατασκευή προβλήτας κλπ με χρήση πλωτών ναυπηγημάτων και καταδυτικού συνεργείου.)

ΠΔ 1073/81 (αρ.100), Ν 1430/84 (αρ.17), ΠΔ 396/94 (αρ.9 παρ.4 παραρτ.ΙΙΙ), ΥΑ 3131.1/20/95/95, ΠΔ 305/96 (αρ.12, παραρτ.ΙV μέρος Β τμήμα ΙΙ παρ.8.3 και παρ.13).

6. Ακολουθεί κατάλογος με τα νομοθετήματα και τις κανονιστικές διατάξεις που περιλαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας και υγείας στο εργοτάξιο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ: «ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ»	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ	ΦΕΚ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ
<u>A. ΝΟΜΟΙ</u>	
N. 495/76	ΦΕΚ 337/A/76
N. 1396/83	ΦΕΚ 126/A/83
N. 1430/84	ΦΕΚ 49/A/84
N. 2168/ 93	ΦΕΚ 147/A/93
N. 2696/99	ΦΕΚ 57/A/99
N. 3542/07	ΦΕΚ 50/A/07
N. 3669/08	ΦΕΚ 116/A/08
N. 3850/10	ΦΕΚ 84/A/10
N. 4030/12	ΦΕΚ 249/A/12
<u>B. ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ</u>	
Π. Δ. 413/77	ΦΕΚ 128/A/77
Π. Δ. 95/78	ΦΕΚ 20/A/78
Π. Δ. 216/78	ΦΕΚ 47/A/78
Π. Δ. 778/80	ΦΕΚ 193/A/80
Π. Δ. 1073/81	ΦΕΚ 260/A/81
Π. Δ. 225/89	ΦΕΚ 106/A/89

Π. Δ. 31/90	ΦΕΚ 31/Α/90
Π. Δ. 70/90	ΦΕΚ 31/Α/90
Π. Δ. 85/91	ΦΕΚ 38/Α/91
Π. Δ. 499/91	ΦΕΚ 180/Α/91
Π. Δ. 395/94	ΦΕΚ 220/Α/94
Π. Δ. 396/94	ΦΕΚ 220/Α/94
Π. Δ. 397/94	ΦΕΚ 221/Α/94
Π. Δ. 105/95	ΦΕΚ 67/Α/95
Π. Δ. 455/95	ΦΕΚ 268/Α/95
Π. Δ. 305/96	ΦΕΚ 212/Α/96
Π. Δ. 89/99	ΦΕΚ 94/Α/99
Π. Δ. 304/00	ΦΕΚ 241/Α/00
Π. Δ. 155/04	ΦΕΚ 121/Α/04
Π. Δ. 176/05	ΦΕΚ 227/Α/05
Π. Δ. 149/06	ΦΕΚ 159/Α/06
Π. Δ. 2/06	ΦΕΚ 268/Α/06
Π. Δ. 212/06	ΦΕΚ 212/Α/06
Π. Δ. 82/10	ΦΕΚ 145/Α/10
Π. Δ. 57/10	ΦΕΚ 97/Α/10
<u>Γ. ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ</u>	
ΥΑ 130646/84	ΦΕΚ 154/Β/84
ΚΥΑ 3329/89	ΦΕΚ 132/Β/89
ΚΥΑ 8243/1113/91	ΦΕΚ 138/Β/91
ΚΥΑ αρ.οικ.Β.4373/1205/93	ΦΕΚ 187/Β/93
ΚΥΑ 16440/Φ.10.4/445/93	ΦΕΚ 765/Β/93
ΚΥΑ αρ. 8881/94	ΦΕΚ 450/Β/94
ΥΑ αρ.οικ. 31245/93	ΦΕΚ 451/Β/93
ΥΑ 3009/2/21-γ/94	ΦΕΚ 301/Β/94
ΥΑ 2254/230/Φ.6.9/94	ΦΕΚ 73/Β/94
ΥΑ 3131.1/20/95/95	ΦΕΚ 978/Β/95
ΥΑ Φ.6.9/13370/1560/95	ΦΕΚ 677/Β/95
ΥΑ Φ6.9/25068/1183/96	ΦΕΚ 1035/Β/96
Υ.Α αρ.οικ.Β.5261/190/97	ΦΕΚ 113/Β/97
ΚΥΑ αρ.οικ.16289/330/99	ΦΕΚ 987/Β/99
ΚΥΑ αρ.οικ.15085/593/03	ΦΕΚ 1186/Β/03
ΚΥΑ αρ. Δ13ε/4800/03	ΦΕΚ 708/Β/03
ΚΥΑ αρ.6952/11	ΦΕΚ 420/Β/11

<u>Γ. ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ</u>	
ΥΑ 3046/304/89	ΦΕΚ 59/Δ/89
ΥΑ Φ.28/18787/1032/00	ΦΕΚ 1035/Β/00
ΥΑ αρ. οικ. 433/2000	ΦΕΚ 1176/Β/00
ΥΑ ΔΕΕΠΠ/οικ/85/01	ΦΕΚ 686/Β/01
ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/177/01	ΦΕΚ 266/Β/01
ΥΑ ΔΙΠΑΔ/οικ/889/02	ΦΕΚ 16/Β/03
ΥΑ ΔΜΕΟ/Ο/613/11	ΦΕΚ 905/Β/11
ΥΑ 21017/84/09	ΦΕΚ 1287/Β/09
Πυροσβεστική διάταξη 7, Απόφ. 7568.Φ.700.1/96	ΦΕΚ 155/Β/96
<u>Δ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ</u>	
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 27/03	ΑΡ.ΠΡΩΤ.ΔΕΕΠ Π/208/12-9-03
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 6/08	ΑΡ.ΠΡΩΤ.ΔΙΠΑΔ/ οικ/215/31-3-08
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ Σ.ΕΠ.Ε	ΑΡ.ΠΡ. 10201/12 ΑΔΑ:Β4Λ1Λ-ΚΦΖ

Άρθρο 16: Ποιότητα και προέλευση υλικών – Έλεγχοι αυτών

1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προμηθεύει τα απαιτούμενα υλικά για το έργο, που δεν προέρχονται από το ελεύθερο εμπόριο και από θέσεις που καθορίζονται από την σύμβασή του.
2. Τα υλικά θα είναι εγχώριας προέλευσης. Αν προκύψει πραγματική αδυναμία χρησιμοποιήσεως εν όλω ή εν μέρει των πηγών λήψεως των υλικών που αναφέρονται στην σύμβαση, ο ανάδοχος υποχρεώνεται να βρει άλλες, η χρήση των οποίων θα γίνει από αυτόν ύστερα από έγκριση της Τεχνικής Υπηρεσίας. Αν στην σύμβαση δεν προβλέπονται πηγές λήψεως υλικών ο ανάδοχος υποχρεώνεται να τις ανεύρει και να τις δηλώσει στον εργοδότη προ της χρησιμοποίησής τους. Ο εργοδότης μπορεί να απαγορεύσει την χρησιμοποίηση ακατάλληλων και απρόσφορων θέσεων λήψεως υλικών.
3. Για τα υλικά που ο έλεγχος απαιτεί εργαστηριακές εξετάσεις, αυτές γίνονται από το αρμόδιο κρατικό εργαστήριο με μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου. Οι δαπάνες για τις εξετάσεις αυτές καθώς επίσης και κάθε άλλη σχετική δαπάνη τους, βαρύνουν τον ανάδοχο του έργου.
4. Προκειμένου για υλικά που προέρχονται από τον Δήμο Λέσβου τα οποία διατάσσεται από την Υπηρεσία να χρησιμοποιήσει, τα χρησιμοποιεί και για την περίπτωση πιθανής κακής ποιότητάς τους την ευθύνη φέρει εκείνος που διατάσσει την χρησιμοποίησή τους, ο δε εργολάβος ευθύνεται μόνο για την έντεχνη χρησιμοποίησή τους, την αποθήκευση και διαφύλαξή τους με κάθε προσοχή.
5. Προκειμένου για υλικά εμπορίου, ο ανάδοχος οφείλει να χρησιμοποιεί αυτά της καλύτερης ποιότητας της αγοράς χωρίς βλάβες, ελαττώματα, συμμορφούμενος πάντοτε με τους ειδικούς όρους της συμβάσεως.
6. Τα υλικά για την εκτέλεση κάθε φύσεως εργασίας θα είναι αρίστης ποιότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις οικείες ΕΤΕΠ, τις Π.Τ.Π. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., τις εγκυκλίους του Υπουργείου Εσωτερικών και των συμβατικών στοιχείων της εργολαβίας. Ο Ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την καταλληλότητα όλων των υλικών σύμφωνα με τα προδιαγραφόμενα στους όρους της σύμβασης. Η ποιότητα των υλικών υπόκειται στον έλεγχο του εργοδότη, ο

οποίος μπορεί να απαγορεύσει την χρησιμοποίησή τους προτού να τα ελέγξει. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να απομακρύνει τα ελεγχθέντα από την Υπηρεσία αδόκιμα υλικά. Η μη ενάσκηση ελέγχου ή μη πιθανή διάγνωση ελαττωμάτων από τον έλεγχο που έγινε στα προσκομισθέντα και χρησιμοποιηθέντα υλικά δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από την υποχρέωσή του για την έντεχνη εκτέλεση του έργου.

6. Σε κάθε περίπτωση όλα τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στο έργο, για την εκτέλεση κάθε φύσεως εργασίας, υπόκεινται στην έγκριση της Υπηρεσίας, η οποία έχει δικαίωμα, πριν την έγκριση τους, να ζητήσει προσκόμιση δειγμάτων ή/και εργαστηριακούς ελέγχους αυτών καθώς και υποβολή πιστοποιητικών που θα κρίνει απαραίτητα. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, μέσα στην τμηματική προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 5.3 της παρούσας, να υποβάλλει προς έγκριση όλα τα απαραίτητα πιστοποιητικά, αποτελέσματα ελέγχων ή/και δείγματα υλικών που προτίθεται να χρησιμοποιήσει στο έργο, προκειμένου να εγκριθούν από την Υπηρεσία.

Άρθρο 17: Γ.Ε και Ο.Ε – Ειδικές δαπάνες που βαρύνουν τον ανάδοχο

1. Στη παρούσα εργολαβία ισχύουν τα παρακάτω ποσοστά για γενικά έξοδα, όφελος (εργολαβικό ποσοστό), κ.λ.π.: **(18%)**.
2. Οι, στους εκδιδόμενους λογαριασμούς, πληρωμές και εργασίες επί τη βάσει τιμών μονάδος με γενικά έξοδα, κ.λ.π. (εργολαβικό ποσοστό), υπόκεινται στις παρακάτω επιβαρύνσεις.
 - α. Φόρος Δημοσίου (προπληρωμή κατά νόμο)
 - β. Χαρτόσημο επί του εξοφλητικού τιμολογίου.
 - γ. Οι επιβαρύνσεις συμπληρώνονται και με τις λοιπές νόμιμες κρατήσεις όπως ΤΣΜΕΔΕ 1%, 0,2% υπέρ ΤΣΜΕΔΕ και 0,6% υπέρ ΤΣΜΕΔΕ στον λογαριασμό 040/546107/30 της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με τον Ν.2166/93 άρθρο 27 παρ. 34 έως 37 (ΦΕΚ Α' 137/93).
 - δ. Σύμφωνα με το Άρθρο 4. παρ. 3 του ν. 4013/2011 (ΦΕΚ Α' 204-15/9/2011), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 238 του ν. 4072/2012 (ΦΕΚ 86/Α/11-4-2012), προβλέπεται η επιβολή της κράτησης 0,10% υπέρ της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων.

Ο ανάδοχος επίσης υποχρεώνεται όπως, εκτός από τις καταβαλλόμενες κάθε φορά νόμιμες εισφορές στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) και τους άλλους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, τις καθοριζόμενες από τους παραπάνω Οργανισμούς, επί των μισθών και ημερομισθίων του προσλαμβανομένου από αυτόν εργατοτεχνικού προσωπικού και κάθε φύσεως απασχολούμενου στα έργα προσωπικού του, να μεριμνά για την τακτική μισθοδοσία του πιο πάνω προσωπικού του και των κάθε φύσεως εισφορών και κρατήσεων που βαρύνουν τον εργαζόμενο, ευθυνόμενος σε κάθε περίπτωση παραλείψεως και υποχρεούμενος στην καταβολή των εισφορών με δικές του δαπάνες χωρίς καμία επιβάρυνση του κυρίου έργου.

Αν ο ανάδοχος δεν συνάψει τις παραπάνω ασφάλειες ή δεν καταβάλλει τα ασφάλιστρα, η επιβλέπουσα Υπηρεσία προβαίνει στη σύναψη της ασφάλειας, ή στην καταβολή των ασφαλίστρων σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και κρατεί τις γενόμενες δαπάνες από τους λογαριασμούς του αναδόχου. Βεβαίωση για τελική εκκαθάριση ΙΚΑ προσκομίζει για κάθε λογαριασμό με τον οποίο πληρώνονται όλες οι εργασίες.

3. Οι ληφθείσες τιμές υλικών, κατά την σύνταξη των τιμών μονάδας, αναφέρονται σε μονάδες τελειωμένης εργασίας ή προμήθειας υλικών συμπεριλαμβανομένης της ασφάλτου και περιλαμβάνουν τις κάθε είδους επιβαρύνσεις αυτών, δηλ. φόρος, τέλος, δασμούς, φόρο κύκλου εργασιών, ειδικούς φόρους κ.λ.π. Κάθε δε πιθανή απαλλαγή οποιαδήποτε επιβαρύνσεως της παρούσης παραγράφου που δίδεται, κατά την εκτέλεση του έργου, εκπίπτει επί ωφελεία του έργου.

Δηλαδή οι τιμές αυτές καλύπτουν εξολοκλήρου τις εργασίες που αναφέρονται στην μελέτη, τις πρότυπες τεχνικές προδιαγραφές, ανεξάρτητα των μικρών ή μεγάλων δυσχερειών, του αναδόχου μη δικαιούμενου καμίας άλλης πληρωμής ή αποζημίωσης για την πλήρη και έντεχνη εκτέλεση κάθε εργασίας. Ύστερα από τα παραπάνω σε όλες τις τιμές του τιμολογίου περιλαμβάνονται:

- α. Οι δαπάνες λειτουργίας των απαιτούμενων για την εκτέλεση κάθε εργασίας μηχανημάτων, δηλαδή τα μισθώματα, τα απαιτούμενα καύσιμα και λιπαντικά, καθώς επίσης και η επιβάρυνση λόγω ημεραργιών ή άλλης οποιασδήποτε αιτίας (παραλαβή και επιστροφή μηχ/τος), δυσμενείς καιρικές συνθήκες (βλάβες, εορτές κ.λ.π.) ή επιβάρυνση λόγω επισκευής και συντηρήσεως των μηχανημάτων. Οι δαπάνες παραλαβής, μεταφοράς και επιστροφής των μηχανημάτων και οι δαπάνες εγκαταστάσεως και τα ασφάλιστρά τους.
- β. Οι δαπάνες για το απαιτούμενο προσωπικό των συνεργείων και του μηχανικού εξοπλισμού από εργοδηγούς, μηχανοτεχνίτες, χειριστές μηχανημάτων, μηχανοδηγούς, τεχνίτες ειδικευμένους και ανειδίκευτους, για ημερομίσθια αυτών, ημεραργίες, ασφαλίσεις, δώρα εορτών κ.λ.π..
- γ. Οι δαπάνες των απαιτούμενων για κάθε είδος εργασίας υλικών μετά της φορτ/σεως και μεταφοράς τους με κάθε πρόσφορο μέσο από τον τόπο προμηθείας ή παραγωγής επί τόπου των έργων, καθώς επίσης και κάθε υλικού μη ρητώς κατονομαζομένου, αλλά ενδεχομένως απαιτούμενου για την πλήρη εκτέλεση κάθε εργασίας.
- δ. Οι πιθανές δαπάνες κάθε είδους για την ασφάλιση των υλικών και αποζημίωση εκτάσεων για την προσωρινή μεταφορά ή αποθήκευσή τους.
- ε. Τα έξοδα αποσβέσεως, αποθηκείσεως και φυλάξεως των εργασιών, υλικών και μηχανημάτων.
- στ. Οι δαπάνες εκτελέσεως γενικά ορισμένων εργασιών ή μέρους αυτών με χέρια εργατοτεχνιτών, στις περιπτώσεις που η εκτέλεση κρίνεται απαραίτητος για την καλύτερη εκτέλεση της εργασίας.
- ζ. Κάθε δαπάνη που δεν κατονομάζεται ρητά αλλά είναι απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση της εργασίας, όπως αναφέρεται στην σχετική τιμή του τιμολογίου (π.χ. σύσταση εργοταξίου, συντήρηση οδών προσπέλασης προς τις θέσεις λήψεως υλικών, ακώλυτη διεξαγωγή της κυκλοφορίας στην περιοχή του έργου, κ.λ.π.). Καμία αξίωση ή διαμφισβήτηση μπορεί να θεμελιωθεί εκ των υστέρων ή στις ποσότητες των υλικών που εισέρχονται σε κάθε εργασία, στις αποδόσεις των εργατοτεχνιτών είτε στις τιμές των ημερομισθίων και υλικών ύστερα από την συμμετοχή εργολάβων στην δημοπρασία.
- η. Οι δαπάνες σήμανσης κατά τα ισχύοντα και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας, προς διασφάλιση της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων από κάθε κίνδυνο.
- θ. Εν γένει όλες οι απαιτούμενες δαπάνες για την ορθή και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία λήψη όλων των προβλεπόμενων μέτρων ασφαλείας καθώς και την τήρηση αυτών, καθ' όλη την διάρκεια του έργου, για την αποφυγή των πάσης φύσεως ατυχημάτων προς κάθε τρίτο και το έργο. Τα ανωτέρω μέτρα λαμβάνονται με την αποκλειστική και μόνο μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου και η υπογραφή της σχετικής σύμβασης για την εκτέλεση του παρόντος έργου αποτελεί αμάχητο τεκμήριο της αποδοχής του παρόντος άρθρου άνευ οιασδήποτε επιφυλάξεως εκ μέρους του αναδόχου.
- ι. Οι δαπάνες που οφείλονται σε απώλεια χρόνου κατά την εκτέλεση του έργου και που προκύπτουν από τυχόν διευκρινήσεις που απαιτούν οιασδήποτε μορφής διευκρινιστικά κατασκευαστικά σχέδια. Ο ανάδοχος υποχρεούται προ της εκτελέσεως οιασδήποτε τμήματος του έργου για το οποίο δεν υπάρχει σαφής και αναλυτική περιγραφή να ζητά την σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας, για το προς εκτέλεση αντικείμενο, αναγραφομένης αυτής στο ημερολόγιο του έργου. Στην αντίθετη

περίπτωση οι εκτελεσθείσες εργασίες δεν θα παραληφθούν, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Στο ποσοστό των γενικών εξόδων του αναδόχου περιλαμβάνονται:

Οι δαπάνες συμμετοχής στο διαγωνισμό, δημοσιεύσεων διακηρύξεως, κηρύκεια, σύναψη συμβάσεως, εγκαταστάσεων, εκτελέσεως και παραλαβής έργων. Οι μισθοί και κάθε είδους αποζημιώσεις, ασφαλίσεις και έξοδα κινήσεως διοικητικού και τεχνικού προσωπικού του αναδόχου. Οι δαπάνες ιατρικής περιθάλψεως του προσωπικού του αναδόχου καθώς επίσης και οι δαπάνες για την κανονική λειτουργία των εγκαταστάσεων (ύδρευση, φωτισμός, θέρμανση κ.λ.π.).

Έξοδα ασφαλίσεως ή αποζημιώσεως ατυχημάτων του προσωπικού του εργολάβου καθώς επίσης και κάθε φύσεως αποζημιώσεις προς τρίτους, κάθε είδους φόροι, τέλη, έξοδα εγγυητικών επιστολών, τόκοι κινήσεως κεφαλαίων και λοιπές κάθε φύσεως επιβαρύνσεις.

Έξοδα εφαρμογής των εγκεκριμένων χαράξεων, δοκιμής υλικών και κάθε φύσεως δοκιμές για την παράδοση των έργων σε κανονική λειτουργία. Έξοδα καθαρισμού των έργων και των εργοταξίων και αποκομίσεως των προϊόντων σε θέσεις επιτρεπόμενες από την Αστυνομία. Οι δαπάνες λήψεως φωτογραφικών και λοιπών παραστατικών στοιχείων του εκτελουμένου έργου, ημερολογίου έργου και βιβλίου καταμετρήσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 52 του Ν. 3669/08 καθώς επίσης και κάθε άλλη δαπάνη αναγκαία για την έντευξη και σύμφωνα προς τα συμβατικά στοιχεία, εκτέλεση των εργασιών ή απαιτούμενη για την τακτοποίηση των έργων από πάσης πλευράς σε σχέση με τις κείμενες διατάξεις και κάθε είδους επισφαλής έξοδα και όφελος εργολάβου.

Άρθρο 18: Προκαταβολές

Προβλέπεται η χορήγηση προκαταβολής στον Ανάδοχο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 3669/2008 και των Εγκυκλίων 9/12 και 10/12 του Υ.ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ.

Άρθρο 19: Τεύχη καταμετρήσεως – Αφανείς εργασίες – Χαρακτηρισμοί

1. Η καταμέτρηση των αφανών εργασιών θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 παρ. 3 του Ν. 3669/08, όπως ισχύει σήμερα.
2. Ο επιβλέπων σε κάθε επίσκεψή του στα έργα, καταμετρά τις εργασίες που εκτελέστηκαν από την προηγούμενη επίσκεψή του, υποβοηθούμενος για την εργασία αυτή από τον εργολάβο, που του παραδίδει για έλεγχο τα επιμετρητικά στοιχεία και τα συνοδεύοντα αυτά σκαριφήματα. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί οπωσδήποτε βιβλίο παραλαβών. Το βιβλίο αυτό θα είναι «εις διπλούν», θα σημειώνονται οι επακριβείς διαστάσεις των έργων, θα υπογράφονται επί τόπου από τον Ανάδοχο και την Υπηρεσία και θα τηρείται από ένα αντίγραφο και για τους δύο. Εργασίες που εκτελούνται εκτός εργάσιμων ωρών και ημερών της Υπηρεσίας θα πρέπει να παραμένουν εμφανείς έως την επόμενη εργάσιμη ημέρα ώστε να είναι δυνατή η παραλαβή τους, άλλως δεν θα εκτελούνται. Επίσης στις παραπάνω παραλαβές θα σημειώνονται και οι θέσεις των δοκιμών και ελέγχων που έχουν εκτελεστεί.
3. Επίσης καταμετρούνται ή ελέγχονται τα μεταφερόμενα στο εργοτάξιο υλικά. Η επιμέτρηση και η πληρωμή των εργασιών γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται κατ' αρχή στο Τιμολόγιο και στα τεύχη των εγκεκριμένων αναλυτικών τιμολογίων και σύμφωνα με τις ποσότητες των εργασιών που έχουν πραγματικά χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη τυχόν συνθήκες.
4. Για κάθε εργασία που δεν μπορεί να καταμετρηθεί ή να ελεγχθεί κατά την παραλαβή θα συντάσσεται πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών, που θα υπογράφεται από τον επιβλέποντα την επιτροπή παραλαβής αφανών εργασιών και τον ανάδοχο. Σαν αφανείς εργασίες χαρακτηρίζονται, οι εκσκαφές θεμελίων, γενικές εκσκαφές, σωληνώσεις,

σιδηροί οπλισμοί, καθαιρέσεις κ.λ.π. καθώς επίσης και κάθε άλλη εργασία που δεν θα είναι εμφανής και καταμετρήσιμος στην τελική μορφή του έργου. Στα πρωτόκολλα αφανών εργασιών περιλαμβάνονται οι υπολογισμοί, τα σκαριφήματα και τα διαγράμματα για την πλήρη επιμέτρηση των εκτελέσιμων εργασιών. Ο ανάδοχος υποχρεούται να ειδοποιεί και να συνοδεύει τον επιβλέποντα και την επιτροπή παραλαβής αφανών εργασιών κατά την επιμέτρηση των εργασιών πριν αυτές καταστούν αφανείς. Τα πάχη σκυροδέματος (τσιμεντοστρώσεις οδών κ.λ.π.) και ασφαλοτάπητα μπορούν να προκύπτουν και από τα αποτελέσματα των καρότων.

5. Αμέσως μόλις τελειώσει αυτοτελές μέρος των εργασιών θα συντάσσονται από τον Ανάδοχο και θα υποβάλλονται στην Υπηρεσία βάσει των παραπάνω παραλαβών σχετικά λεπτομερή σχέδια με την ένδειξη «όπως κατασκευάστηκε» στα οποία θα φαίνονται αναλυτικά οι εκτελεσθείσες εργασίες, οι διαστάσεις τους, θα σημειώνονται οι θέσεις ελέγχων και δοκιμών και θα είναι λεπτομερέστατα και συμπληρωμένα με σημειώσεις όπου χρειάζεται. Τα παραπάνω σχέδια θα συνοδεύονται από τεύχος με τα αναλυτικά αποτελέσματα των σημειούμενων δοκιμών και ελέγχων.
6. Αν οι εργασίες που εκτελέστηκαν έχουν μικρότερες διαστάσεις των συμβατικών, τότε αν αυτές γίνουν τελικά δεκτές από την Υπηρεσία, τα πρωτόκολλα αφανών εργασιών θα συνταχθούν με βάση τις μικρότερες πραγματικά διαστάσεις.
7. Αν ο επιβλέπων, κατά την μετάβασή του στο έργο, διαπιστώσει ότι υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές, οι οποίες να μπορούν να επιδράσουν δυσμενώς την συμπεριφορά του έργου, ανάλογα με τον προσδιορισμό του, τότε η Υπηρεσία διατάσσει τον ανάδοχο να εφαρμόσει τις προβλεπόμενες από τη μελέτη διαστάσεις.
8. Αν από τη σύμβαση προβλέπονται κονδύλια για τον προσδιορισμό των επί μέρους ποσοτήτων, των οποίων απαιτείται η ποσοστιαία κατανομή, η επιμέτρηση θα γίνεται ύστερα από τον προσδιορισμό των ποσοστών κατανομής (χαρακτηρισμό εργασιών). Ο χαρακτηρισμός των εργασιών θα γίνει κατά τη διάρκεια εκτελέσεως του έργου, πριν οι εργασίες αυτές γίνουν αφανείς. Ο χαρακτηρισμός θα γίνει από Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 52 του Ν. 3669/08.
9. Η σύνταξη και υπογραφή των πρωτοκόλλων αφανών εργασιών δεν περιορίζει τις αρμοδιότητες της Υπηρεσίας και της Επιτροπής παραλαβής του έργου για έλεγχο των ποσοτήτων με επιτόπιο έλεγχο.
10. Για τις μεταφορές χωματισμών και υλικών οδοστρωσίας συντάσσεται, εφόσον απαιτείται ή κρίνεται σκόπιμο από τον Επιβλέποντα, πρωτόκολλο μεταφοράς. Κατά τους υπολογισμούς των όγκων θα λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής επιπλήσματος, εφόσον έτσι προβλέπεται από το αντίστοιχο τιμολόγιο.
11. Ο εργολάβος έχει την υποχρέωση κατά την εκτέλεση των εργασιών να συντάσσει και να υποβάλλει για έλεγχο λεπτομερή διαγράμματα των εργασιών σε κάτοψη και σχηματική τομή, όπως εκτελούνται, επί των οποίων θα σημειώνονται οι διαστάσεις ή το βάθος των εκάστοτε εκτελουμένων τμημάτων, είτε είναι εμφανή είτε αφανή.
12. Ως προς τον τρόπο επιμετρήσεως των διαφόρων ειδών εργασιών ισχύουν τα οριζόμενα από σχετικά άρθρα του ΑΤΟΕ και των τιμολογίων της εργολαβίας. Κάθε είδους εργασίες για τις οποίες δεν ορίζεται, στα παραπάνω στοιχεία, τρόπος επιμετρήσεως, επιμετρούνται και πληρώνονται οι πραγματικές μονάδες εργασίας που έγιναν, μη λαμβανομένου υπόψη τυχόν αντιθέτων συνθηκών.
13. Ειδικότερα, προκειμένου περί κουφωμάτων και κιγκλιδωμάτων σωληνώσεων κ.λ.π. χρωματιζομένων εξ' ολοκλήρου, η επιμετρούμενη επιφάνεια υπολογίζεται ως το γινόμενο της απλής συμβατικής επιφανείας κουφώματος βάσει των εξωτερικών διαστάσεων τετραξύλου της κατεχόμενης από σιδηρά θύρα ή κιγκλιδώματος απλής πλήρους επιφανείας επί συμβατικό συντελεστή που προβλέπει το άρθρο 7085 των συμβατικών όρων του Α.Τ.Ο.Ε.

Άρθρο 20: Απολογιστικές εργασίες

Οι απολογιστικές εργασίες, όπως προβλέπονται στον προϋπολογισμό του έργου, θα αναλωθούν (εφόσον απαιτηθεί) σε υλικά που στο τιμολόγιο εργασιών του έργου προβλέπεται να πληρωθούν απολογιστικά και σε εργασίες που τυχόν προκύπτουν και δεν μπορούν να επιμετρηθούν και να τιμολογηθούν με βάση το τιμολόγιο της μελέτης του έργου. Ειδικότερα:

1. Στην περίπτωση εκτέλεσης εργασιών απολογιστικά από τον ανάδοχο, καταβάλλεται σ' αυτόν η πραγματική δαπάνη για την εκτέλεση των εργασιών, που προκύπτει από τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής (και μη υποκείμενη στην έκπτωση της δημοπρασίας και πιστοποιείται στον ανάδοχο του έργου).
2. Στην παραπάνω αξία των απολογιστικών εργασιών καταβάλλεται στον ανάδοχο εργολαβικό ποσοστό, ίσο προς 18% (δέκα οκτώ τοις εκατό), το οποίο υπόκειται στη μέση έκπτωση της δημοπρασίας.
3. Οι επιβαρύνσεις του αναδόχου για κάθε φύσεως εισφορές ή κρατήσεις οποιουδήποτε τρίτου (εκτός φόρου εισοδήματος και τέλος χαρτοσήμου) όπου αντιστοιχούν στις πληρωμές για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών, καταβάλλονται απ' ευθείας από τον ανάδοχο και αποδίδονται στη συνέχεια σ' αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας.

Γενικά για την εκτέλεση απολογιστικών εργασιών ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 55 του Ν.3669/08.

Άρθρο 21: Αναθεώρηση τιμών

Για την αναθεώρηση της συμβατικής αξίας εκτέλεσης του έργου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 54 του Ν3669/08.

Άρθρο 22: Απρόβλεπτα

Σύμφωνα με τις Εγκυκλίους του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. το ποσό των απροβλέπτων λόγω προϋπολογισμού ορίζεται υποχρεωτικά σε 15% επί του προϋπολογισμού του έργου (μετά την προσθήκη του Γ.Ε & Ο.Ε.), το οποίο επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης.

Ειδική επισήμανση για τα ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ του έργου:

Οι προμετρημένες ποσότητες των εργασιών καθαρισμού από βλάστηση (εκθάμνωση, κλαδέματα) και πέτρες που έχουν εισέλθει στο μονοπάτι δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν στο ακέραιο τη χρονική περίοδο εκτέλεσης του έργου.

Το ίδιο ισχύει και για την ποσότητα των σημάτων προσανατολισμού καθώς τα μονοπάτια κατά την εκπόνηση της Μελέτης δεν είναι καθαρισμένα και η εκτίμηση των σημείων τοποθέτησης αυτών είναι κατά προσέγγιση.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: Λόγω της ιδιαιτερότητας του έργου, τα **ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ** πρέπει κατά απόλυτη προτεραιότητα να χρησιμοποιηθούν για τις εργασίες καθαρισμού και την ειδική σήμανση της τοποθέτησης των σημάτων προσανατολισμού. Τα σήματα προσανατολισμού, αποτελούν την ραχοκοκαλιά της σήμανσης μιας διαδρομής. Από την σωστή τοποθέτηση του εξαρτάται και η λειτουργικότητα του δικτύου πεζοπορικών διαδρομών-μονοπατιών.

Λοιπές εργασίες που δεν προβλέφθηκαν λόγω καιρικών συνθηκών όπως πεσμένοι πέτρινοι μαντρότοιχοι και σέτια καθώς και επισκευές λιθόστρωτων, έπονται των παραπάνω 2 εργασιών σημαντικότερων εργασιών (καθαρισμός και σήματα προσανατολισμού) και υλοποιούνται μετά από αυτές.

Άρθρο 23: Βλάβες στα έργα – Αναγνώριση αποζημιώσεων

1. Ο ανάδοχος δεν αποζημιώνεται από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη, που γίνεται στα έργα ή για φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία αυτών, οφειλομένη σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού και του προσωπικού του, ή στη χρήση ακαταλλήλων μέσων ή σε οποιαδήποτε αιτία εκτός από τις περιπτώσεις βλαβών, ζημιών από ανώτερη βία – θεομηνία για τις οποίες αποζημιώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 58 του Ν. 3669/08.
2. Επίσης ο ανάδοχος δεν αποζημιώνεται για οποιαδήποτε βλάβη, φθορά ή απώλεια υλικών, που θα συμβεί εκτός του συμβατικού χρόνου περαιώσεως του έργου.
3. Ο ανάδοχος αποζημιώνεται για βλάβες ή ζημίες που οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου.
4. Ο ανάδοχος δεν ευθύνεται για βλάβες οφειλόμενες στη χρήση του έργου, που παραδόθηκε απ' αυτόν στον κύριο του έργου κατά τις διατάξεις του άρθρου 72 του Ν. 3669/08.

Άρθρο 24: Χρήση του έργου προ της αποπερατώσεως

Αν στη σύμβαση του έργου ή από τη φύση των εργασιών προβλέπεται παράλληλη χρήση του έργου κατά την εκτέλεση των εργασιών, αυτό παραδίδεται σε χρήση μετά την αποπεράτωση των εργασιών (άρθρο 72 του Ν 3669/08). Κατ' εξαίρεση και με απόφαση του προϊστάμενου της Τεχνικής Υπηρεσίας μπορεί να παραδοθεί προ της αποπερατώσεως του έργου, αποπερατωθέν τμήμα του εφόσον κριθεί δυνατή η χρήση αυτή. Προ της παραδόσεως στη χρήση συντάσσεται πρακτικό για την κατάσταση των έργων προς χρήση. Το πρακτικό αυτό συντάσσεται μεταξύ του Προϊστάμενου της Τεχνικής Υπηρεσίας, του επιβλέποντος και του αναδόχου του έργου. Αν ο ανάδοχος κλήθηκε αρμόδια και δεν παρευρέθηκε το πρακτικό συντάσσεται και σε απουσία του και κοινοποιείται σ' αυτόν. Το ίδιο εφαρμόζεται και όταν ο ανάδοχος αρνηθεί να υπογράψει το πρακτικό. Η παράδοση προς χρήση δεν αποτελεί και παραλαβή του έργου. Για βλάβες από την χρήση του έργου εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρ. 58 του Ν3669/08.

Άρθρο 25: Βεβαίωση Περαιώσεως Εργασιών.

Μετά την λήξη των προθεσμιών περαιώσεως των εργασιών, την οποία αναφέρει εγγράφως ο ανάδοχος προς την Υπηρεσία, ο επιβλέπων ενεργεί έλεγχο των έργων για να διαπιστώσει αν αυτά έχουν περαιωθεί και υποστεί ικανοποιητικά κάθε δοκιμασία, προβλεπόμενη από την σύμβαση και ακολούθως εκδίδεται η βεβαίωση περαιώσεως.

Άρθρο 26: Τελικές Επιμετρήσεις – Προσωρινή Παραλαβή – Διοικητική παραλαβή

1. Μετά τη λήξη των προθεσμιών περαιώσεως των εργασιών, ο επιβλέπων ελέγχει τα έργα για να διαπιστώσει αν αυτά έχουν περαιωθεί και υποστεί ικανοποιητικά κάθε δοκιμασία, προβλεπόμενη από τη σύμβαση και υποβάλλει προς την Δ.Τ.Υ.Δ. Λέσβου σχετική έκθεση.
2. Κατόπιν των ανωτέρω ο Προϊστάμενος της επιβλέπουσας Υπηρεσίας εκδίδει βεβαίωση για την εμπρόθεσμη περαίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 71 του Ν3669/08.
3. Ο Ανάδοχος υποχρεούται μέσα σε δύο μήνες από έκδοση της βεβαίωσης για την εμπρόθεσμη περαίωση, να υποβάλλει στην επιβλέπουσα υπηρεσία για έλεγχο και θεώρηση τις τελικές επιμετρήσεις για το συγκεκριμένο μέρος του έργου δηλ. επί μέρους επιμετρήσεις, καθώς επίσης και κάθε αίτημά του, που προκύπτει από την εκτέλεση της σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 του Ν.3669/08.

4. Η προσωρινή παραλαβή του έργου θα γίνει μέσα σ' ένα εξάμηνο από την ημερομηνία αποπερατώσεως του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 73 του Ν.3669/08.
5. Η Επιτροπή παραλαβής ελέγχει κατά το εφικτό την τελική επιμέτρηση με σποραδικές ή γενικές καταμετρήσεις και παραλαμβάνει τα έργα στο σύνολό τους, συντασσόμενου σχετικού πρωτοκόλλου παραλαβής. Κατά την παραλαβή εξετάζονται οι πιθανές διαφορές μεταξύ του εργολάβου και της επιβλέπουσας υπηρεσίας, σχετικά με την εκτέλεση από τον εργολάβο τμημάτων του έργου διαφορετικών διαστάσεων, καθώς επίσης οι ενστάσεις του εργολάβου κατά της επιμετρήσεως. Επίσης η επιτροπή ελέγχει το εμπρόθεσμο της εκτελέσεως των εργασιών και γενικά κάθε παράβαση των όρων της σύμβασης.
6. Το πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής υπογράφεται υποχρεωτικά από τον Ανάδοχο, τον Επιβλέποντα και τα Μέλη της Επιτροπής και τελικά υποβάλλεται για έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο. Η έγκριση αυτή αφορά μόνο το καθαρώς τεχνικό μέρος του έργου και δεν έχει την έννοια των δικαιολογητικών πληρωμής του αναδόχου. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 73 του Ν3669/08.
7. Για την διοικητική παραλαβή ισχύουν οι σχετικές διατάξεις του άρθρ. 56 του Π.Δ. 609/85.

Άρθρο 27: Διάλυση της σύμβασης - Αποζημίωση Αναδόχου

Για τη διάλυση της σύμβασης και την αποζημίωση του αναδόχου, θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 62 και 64 του Ν.3669/08.

Άρθρο 28: Χρόνος εγγυήσεως - Οριστική Παραλαβή

1. Ορίζεται χρόνος εγγυήσεως **15 μήνες** μετά την πάροδο του οποίου θα γίνει η οριστική παραλαβή του έργου. Ο χρόνος αρχίζει από τη βεβαιωμένη περαίωση των εργασιών αν μέσα σε δύο (2) μήνες υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση, άλλως από την ημερομηνία που υποβλήθηκε ή συντάχθηκε τελική επιμέτρηση, κατά τις διατάξεις του άρθρου 74 του Ν.3669/08.
2. Κατά το χρόνο αυτό υποχρεούται ο ανάδοχος να συντηρεί τα έργα σε καλή κατάσταση, να τα επισκευάζει και να επανορθώνει με δικές του δαπάνες, κάθε βλάβη ή φθορά από συνήθη χρήση.
3. Αν ο ανάδοχος παραμελήσει τη συντήρηση των έργων και επέλθει ή επίκειται βλάβη αυτών τότε καλείται εγγράφως όπως μέσα σε ορισμένη προθεσμία συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του. Αν δε συμμορφωθεί προς την παραπάνω διαταγή, οι σχετικές εργασίες εκτελούνται από τον κύριο του έργου σε βάρος και για λογαριασμό του από τις κατατεθειμένες εγγυήσεις ή από τα οφειλόμενα σ' αυτόν ποσά και σε περίπτωση ανεπάρκειας αυτών το υπόλοιπο βεβαιώνεται σε βάρος του εργολάβου με Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και εισπράττεται κατά τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοτικών εσόδων.
4. Η οριστική παραλαβή θεωρείται αυτοδικαίως συντελεσθείσα αν δεν γίνει μέσα σε δύο (2) μήνες από τη λήξη του χρόνου εγγυήσεως του έργου και μετά παρέλευση τριάντα (30) ημερών ύστερα από ειδική όχληση του αναδόχου για την διενέργεια αυτής.
5. Αν η προσωρινή παραλαβή δεν διενεργήθηκε μέχρι της ημερομηνίας της οριστικής παραλαβής, το έργο παραλαμβάνεται ταυτόχρονα προσωρινά και οριστικά.
6. Ο Τελικός (εξοφλητικός) λογαριασμός θα εκδοθεί μετά την έγκριση του πρωτοκόλλου οριστικής παραλαβής του έργου. Για την εξόφληση του λογαριασμού αυτού υποχρεώνεται ο ανάδοχος να προσκομίσει στην Υπηρεσία βεβαίωση του Ι.Κ.Α. και του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Εργατοτεχνικών Δομικών και Ξυλουργικών Εργασιών, ότι ξεπλήρωσε τις υποχρεώσεις του ή ότι δεν έχει επεκταθεί η ασφάλιση του Ι.Κ.Α. ή και του Επικουρικού Ταμείου στη περιοχή που εκτελείται το έργο.

7. Για την στερεότητα του έργου κατά τμήματα και στο σύνολό του και την ευθύνη του αναδόχου, ισχύουν οι αντίστοιχες διατάξεις του Αστικού Κώδικα και των σχετικών διατάξεων περί δημοσίων έργων.

Άρθρο 29: Καθαρισμός Εργοταξίου

Ο ανάδοχος υποχρεώνεται με δικές του δαπάνες, χωρίς πρόσθετη αποζημίωση, όπως προ της παραδόσεως προς χρήση του όλου έργου ή κάθε τμήματός του, να αφαιρέσει και απομακρύνει από τους γύρω χώρους τα απορρίμματα, εργαλεία, ικριώματα, μηχανήματα, υλικά, προσωρινές εγκαταστάσεις μηχανημάτων κ.λ.π.,

Άρθρο 30: Προδιαγραφές - Εργαστ. Δοκιμές και Ποιοτικός έλεγχος των έργων

Κατά την εκτέλεση του έργου ακολουθούνται οι οδηγίες των σχετικών εγκυκλίων του ΥΠ.ΕΣ. και Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., και εφαρμόζονται οι αντίστοιχες προς το είδος της εργασίας και του υλικού, Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (Ε.ΤΕ.Π.), όπως αυτές αναφέρονται στις αναλύσεις τιμών ή τιμολόγια.

Ο ανάδοχος του έργου είναι υποχρεωμένος να εκτελεί με δική του ευθύνη και δικές του δαπάνες τον ελάχιστο αριθμό εργαστηριακών δοκιμών.

Άρθρο 31: Τεχνικές προδιαγραφές υλικών και εργασιών

Ως προς τις Τεχνικές προδιαγραφές Υλικών και Εργασιών έχουν ισχύ οι Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (Ε.ΤΕ.Π.) και για όσες εργασίες δεν έχουν εκδοθεί Ε.ΤΕ.Π. οι Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές (Π.Τ.Π.) του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ή του τ. Υ.Δ.Ε.) και τα άρθρα Α-1 έως Ζ-4 των τεχνικών προδιαγραφών του Υπουργείου Δημοσίων Έργων όπως αυτά Δημοσιεύθηκαν και ισχύουν κατά το διάστημα της δημοπράτησης του έργου.

Ειδικές κατευθύνσεις και προϋπόθεση ποιοτικής εκτέλεσης

Πέραν των επί μέρους όμως εργασιών, τίθενται οι παρακάτω Ειδικές Κατευθύνσεως κατά την εκτέλεση των έργων, οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοσθούν σε κάθε μονοπάτι και οι οποίες συμπεριλαμβάνονται και στο **Τεύχος Τεχνικών Προδιαγραφών**:

(I) ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ:

- α. Σε όλο το μήκος ενός του μονοπατιού εφαρμόζονται **τρεις (3) τύποι καθαρισμού**, με γενικές εργασίες καθαρισμού εναλλάξ μεταξύ τους, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο ΤΕΥΧΟΣ των ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ. Η προμέτρηση των εργασιών για μεγαλύτερη ακρίβεια & δυνατότητα τήρησης των προδιαγραφών έγινε με τη μονάδα τρέχον μήκους (m):

1) **Μεσαίος καθαρισμός.** Γενικός καθαρισμός του μονοπατιού, όπου στην εργασία αυτή περιλαμβάνεται συλλογή-απομάκρυνση διάσπαρτων πετρών (μικρών και μεγάλων), κλαδιών και ξύλων, μεμονωμένη εκθάμνωση με τσάπισμα, κλαδέματα διάσπαρτων και μεμονωμένων θάμνων και δέντρων που βρίσκονται παράπλευρα του μονοπατιού και εμποδίζουν την βατότητα του, συλλογή με τα χέρια και απομάκρυνση μικρο-απορριμμάτων, μεμονωμένο “τσάπισμα” δαπέδου και κάψιμο των προϊόντων του καθαρισμού.

2) **Μεγάλος καθαρισμός.** Ειδικός, καθαρισμός και αποκατάσταση της βατότητας των υφιστάμενων μονοπατιών που έχουν κλείσει ή σκεπαστεί από πολλές πέτρες κυρίως από απορροές ομβρίων, με απομάκρυνση από το δάπεδο. Στην εργασία αυτή περιλαμβάνεται και γενικός καθαρισμός με μεμονωμένη εκθάμνωση με ή χωρίς τσάπισμα, απομάκρυνση κλαδιών/κορμών, διαμόρφωση δαπέδου πεζοπορίας με τσάπα χειρός όπου απαιτείται, κλαδέματα διάσπαρτων και μεμονωμένων θάμνων/δέντρων και κάψιμο των προϊόντων του καθαρισμού, καθάρισμα εγκάρσιων και παράπλευρων υδροροών, καθαρισμός-απομάκρυνση των απορριμμάτων & μπαζών, κλπ.

- 3) **Μικρός καθαρισμός.** Γενικός καθαρισμός και ανάδειξη υπαρχόντων σχετικά καθαρών μονοπατιών και λιθόστρωτων τμημάτων, όπου η βατότητα δεν εμποδίζεται από πέτρες στο δάπεδο ή παράπλευρη βλάστηση. Εντούτοις η εφαρμογή όλων των προαναφερόμενων εργασιών γίνεται όπου απαιτείται όπως μερικά κλαδέματα, απομάκρυνση σποραδικών πετρών και απορριμμάτων.
- β. Όλες οι εργασίες καθαρισμού θα γίνουν αρχικά σε μια διαδρομή (δοκιμαστικά), που θα επιλεγεί από την Δ/νουσα Υπηρεσία, παρουσία επί τόπου του Ειδικού Συμβούλου του Δήμου Λέσβου για την ανάδειξη των πεζοπορικών διαδρομών, για την εκπαίδευση του συνεργείου του αναδόχου και της επίβλεψης για την ορθή πραγματοποίηση των καθαρισμών. Η εκπαίδευση του συνεργείου καθαρισμού, της επίβλεψης για την παραλαβή του έργου και στελεχών της ΕΤΑΛ Α.Ε. (φορέας διαχείρισης), απαιτείται να πραγματοποιηθεί ώστε να είναι ξεκάθαρος ο γενικός και ειδικός καθαρισμός από οποιοδήποτε υλικό (πέτρες, κλαδιά, βλάστηση κ.ά.) που εμποδίζει την ομαλή πεζοπορία στη διαδρομή ή ενοχλεί τον φυσιολάτρη πεζοπόρο.
- γ. Υπογραμμίζεται ότι όλοι οι καθαρισμοί πέρα από τα κύρια χαρακτηριστικά που τους διακρίνουν (πολλές πέτρες - λίγες πέτρες, πολλά κλαδιά-λίγα κλαδιά κλπ), περιέχουν το ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ που απαιτούνται για το κατάλληλο καθαρισμό και ανάδειξη των μονοπατιών. Περιλαμβάνεται επίσης και η κατάλληλη τακτοποίηση τυχόν πλαστικών σωλήνων άρδευσης στην άκρη του μονοπατιού και στερέωση (εξασφάλιση) αυτών με μεταλλικές φουρκέτες καρφωμένες στο έδαφος (ανάποδο U). Οι σωλήνες αυτοί που οι παρακείμενοι ιδιοκτήτες έχουν ρίξει άναρχα εντός δημόσιου μονοπατιού, εμποδίζουν την ομαλή πεζοπορία δημιουργούν αρνητική εικόνα και αποτελεί υποχρεωτική εργασία του αναδόχου.
- δ. Σε καθορισμένα σημεία απαιτείται **διεύρυνση δαπέδου μονοπατιού με χειρονακτική τσάπα, κασμά κλπ («τσάπισμα»)**, που είτε υπάρχει σε μικρό πλάτος (γιδόστρωτο), είτε λόγω φυσικών ή τεχνικών παρεμβάσεων έχει μειωθεί το πλάτος δαπέδου ή έχει εξαφανιστεί κάθε ίχνος παλαιού μονοπατιού. Η διαμόρφωση του δαπέδου θα γίνει για Μέσο πλάτος εκσκαφής 1,5m και διαμόρφωση κλίσης δαπέδου 2-3% για την απορροή των υδάτων.
- ε. Οι **μεγάλου μεγέθους πέτρες, πρέπει απαραίτητα να μπαίνουν υποχρεωτικά** εντός ή στην στέψη των γύρω μαντρότοιχων ή εάν δεν υπάρχουν αυτοί να συσσωρεύονται για την χρήση τους, ως λίθοι συλλεκτοί, στην επισκευή άλλων μαντρότοιχων ή αναβαθμιδίων, επισκευή λιθόστρωτων καθώς και πλήρωση των λάκκων στερέωσης των πινακίδων κατεύθυνσης.
- στ. Τα σημεία απόθεσης των πετρών καθαρισμού θα πρέπει να είναι αυστηρά κατάντι της ροής των ομβρίων υδάτων και θέσεις που δεν υπάρχουν ίχνη αποστράγγισης υδάτων, ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να παρασυρθούν κατά τις βροχοπτώσεις και να ξαναδιασκορπιστούν στα μονοπάτια.
- ζ. Στις εργασίες συλλογής λίθων περιλαμβάνονται και η **τοποθέτηση ογκολίθων** για την παρεμπόδιση προσέγγισης αυτοκινήτων και αποτροπή της ρίψης σκουπιδιών και μπαζών. Επίσης περιλαμβάνονται και **οι σωροί πετρών** που πολλές φορές απαιτούνται για την σήμανση μιας διαδρομής.
- η. Η **μεταφορά - συσσώρευση και το κάψιμο των προϊόντων καθαρισμού** να γίνεται σε σημεία όπου είναι εφικτή η καύση αυτών χωρίς να προκληθούν ζημιές στις παρακείμενες ιδιοκτησίες ή πυρκαγιάς στην γύρω βλάστηση (δημιουργία σωρών έτοιμων για κάψιμο). Η καύση στην ύπαιθρο και η χρήση σημείων για κάψιμο μέσα σε παρακείμενες ιδιοκτησίες διέπεται από σχετική νομοθεσία. Η απόρριψη σε γειτονικά κτήματα απαγορεύεται.
- θ. Ο **καθαρισμός από σκουπίδια** γίνεται σε κάθε επίσκεψη του συνεργείου του εργολάβου. Ο εργολάβος υποχρεούται μέχρι το τέλος της παράδοσης του έργου να καθαρίζει το μονοπάτι από μικροαπορρίμματα και βέβαια να μην δημιουργεί ο ίδιος σκουπίδια (κύπελλα από καφέ, πλαστικά κλπ). **Επικουρικός καθαρισμός λιθόστρωτων μονοπατιών** με

απομάκρυνση χωμάτων, για την ανάδειξη του λιθόστρωτου, γίνεται με τσάπισμα και τσουγκράνα, σ'ένα μέσο πλάτος 2m, στο τέλος των καθαρισμών και της σηματοδότησης.

- ι. Οι καθαρισμοί **θα ολοκληρώνονται για κάθε μια διαδρομή ξεχωριστά**, ώστε όταν τελειώνουν οι εργασίες καθαρισμού να τοποθετούνται αμέσως οι πινακίδες κατεύθυνσης με το πεζοπορικό σήμα και να γίνεται και η πλήρης σηματοδότησης της διαδρομής με το σήμα προσανατολισμού και να παραδίδεται προς χρήση-λειτουργία. Για την **εκπαίδευση του συνεργείου καθαρισμού και του εργοδηγού** του Αναδόχου όπως προαναφέρθηκε ο ενδεδειγμένος τρόπος αντιμετώπισης των καθαρισμών («σεμινάρια καθαρισμού») θα γίνει υποχρεωτικά αρχικά σε μια διαδρομή ή σε ένα ικανό τμήμα αυτής με την επί τόπου του έργου παρουσία των επιβλεπόντων και του Ειδικού Συμβούλου του Δήμου Λέσβου για θέματα ανάδειξη πεζοπορικών διαδρομών και στελεχών της ΕΤΑΛ Α.Ε. Επίσης, σεμινάρια πιστοποίησης των κατάλληλων καθαρισμών θα γίνει από το Ειδικό Σύμβουλο του Δήμου Λέσβου σε τμήματα που έχει καθαρίσει ο εργολάβος παρουσίας των επιβλεπόντων.
- κ. Ο Ανάδοχος **υποχρεούται να χωρίσει το προσωπικό του σε 2-3 συνεργεία** τα οποία θα δουλεύουν παράλληλα σε διαφορετική διαδρομή η και στην ίδια, λόγω της ευρείας έκτασης του έργου για την ορθή ολοκλήρωση των εργασιών βάση του χρονοδιαγράμματος.

(II) ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ:

- α. Όλοι οι τύποι ξύλινων πινακίδων θα **κατασκευαστούν απαραίτητα σε ξυλουργείο** (πιστοποιημένο ξυλουργικό εργαστήριο), θα είναι εργονομικά κατασκευασμένες εξ ολοκλήρου από ξυλεία ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ Λέσβου με χρόνο εγγύησης από τον Ανάδοχο για μια δεκαετία τουλάχιστον.
- β. Υποχρεωτικά, θα **φτιαχτούν πρώτα ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ όλων των τύπων**, με επιμέλεια και υποδείξεις του Ειδικού Συμβούλου του Δήμου Λέσβου για θέματα ανάδειξη πεζοπορικών διαδρομών και την έγκριση της επίβλεψη. Οι πρότυπες πινακίδες δεν έχουν προμετρηθεί στο έργο αλλά δύναται να περιληφθούν μετά από συνεννόηση με την επίβλεψη. Οι πρότυπες πινακίδες θα παραδοθούν στην ΕΤΑΛ Α.Ε. που αποτελεί τον φορέα διαχείρισης του δικτύου πεζοπορικών διαδρομών στη Λέσβο.
- γ. Οι **πινακίδες θα κατασκευάζονται για κάθε μια διαδρομή ξεχωριστά**, δηλ. πρώτα ετοιμάζονται όλες οι πινακίδες μιας διαδρομής και μετά μιας άλλης, ώστε όταν τελειώνουν οι εργασίες καθαρισμού να τοποθετούνται αμέσως οι πινακίδες κατεύθυνσης με το πεζοπορικό σήμα και να γίνεται και η πλήρης σηματοδότησης της διαδρομής με το σήμα προσανατολισμού και να παραδίδεται προς χρήση-λειτουργία.
- δ. Όλες οι πινακίδες κατεύθυνσης και πληροφόρησης θα **παραλαμβάνονται από την επίβλεψη ΜΟΝΟ πλήρως τοποθετημένες & θεμελιωμένες ΑΝΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ**.
- ε. Οι **πινακίδες κατεύθυνσης τοποθετούνται** σε τέτοια σημεία των διαστρώσεων των μονοπατιών, ώστε από όποια κατεύθυνση και αν έρχονται οι πεζοπόροι να μπορούν να αντιληφθούν την πορεία για τον τερματισμό αλλά και την αφετηρία της διαδρομής. Σε περιπτώσεις που είναι δύσκολο να βρεθεί τέτοια θέση θα τοποθετείται στον ίδιο στύλο πινακίδα ενδεικτική της αντίθετης κατεύθυνσης. Η ακριβής θέσης γίνεται πάντα με την διενέργεια επί τόπου του έργου υπόδειξη από τον ειδικό επιστήμονα-πεζοπόρου/ορειβάτη με τον οποίο θα στελεχωθεί ο ανάδοχος, σύμφωνα με την ΕΣΥ.
- στ. Οι πινακίδες κατεύθυνσης θα πρέπει να μπαίνουν **σε ασφαλή απόσταση από τα όρια των δρόμων** ώστε να υπάρχει ο κίνδυνος πρόσκρουσης ή παρεμπόδισης της κυκλοφορίας και κατά συνέπεια το ρίζιμο ή το πλάγιασμα-χαλάρωσης της θεμελίωσης της πινακίδας.
- ζ. Τα **σήματα προσανατολισμού** των πεζοπόρων στις διαδρομές τοποθετούνται ΜΟΝΟ από ειδικό επιστήμονα-πεζοπόρο/ορειβάτη με τον οποίο θα στελεχωθεί ο ανάδοχος, σε κατάλληλα τακτά διαστήματα πάνω σε δέντρα, ακόμα και σε μαντρότοιχους και βράχους, πάντα με γαλβανισμένες βίδες ή μπετόβιδες (απαραίτητη προϋπόθεση ο εργολάβος του έργου να έχει προμηθευτεί ένα ισχυρό φορητό κρουστικό τρυπάνι), ώστε να είναι αναγνωρίσιμα και από τις δύο κατευθύνσεις της διαδρομής από τους πεζοπόρους. Τα σήματα

προσανατολισμού, αποτελούν την σημαντικότερη σήμανση μιας διαδρομής. Από την σωστή τοποθέτηση του εξαρτάται και η λειτουργικότητα του δικτύου πεζοπορικών διαδρομών-μονοπατιών.

- η. Τα σήματα προσανατολισμού και οι πινακίδες κατεύθυνσης **θα πρέπει να μην ενοχλούν** τους γείτονες ή και τους ιδιοκτήτες των κτημάτων της περιοχής διέλευσης της πεζοπορικής διαδρομής.
- θ. Όλες οι **υφιστάμενες πινακίδες μονοπατιού** που δημιουργήθηκαν για την σηματοδότηση των πεζοπορικών διαδρομών, από παλαιότερες χρηματοδοτήσεις, **θα μαζευτούν από τον ανάδοχο του έργου και θα μεταφερθούν στο εργαστήριο (ξυλουργείο) προς διαλογή και αποκατάσταση**, σύμφωνα με τις Τεχνικές Προδιαγραφές και τις υποδείξεις της επίβλεψης.
- ι. Λόγω της **ιδιαιτερότητας του τμήματος του έργου που αφορά την σήμανση** των διαδρομών, θα πρέπει ο Ανάδοχος κατά την διενέργεια της τοποθέτησης των πινακίδων όλων των κατηγοριών καθώς και την ειδική πεζοπορική τοποθέτηση των σημάτων προσανατολισμού να έχει επί τόπου του έργου Ειδικό Συνεργάτη σύμφωνα με τις παραγράφους 27-30 του άρθρου 14 της παρούσας ΕΣΥ.

(III) ΆΛΛΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ:

- α. Η **διαμόρφωση των εισόδων** των μονοπατιών στη συμβολή με το οδικό δίκτυο είναι ΠΑΝΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ, καθώς αποτελούν τα σημαντικότερα σημεία των διαδρομών. Σκοπός της παρέμβασης είναι η διευθέτηση του εδάφους που είναι ανασκαμμένο και μισοκλεισμένο από διάνοιξη αγροτικών δρόμων και η διαμόρφωση της εισόδου στο μονοπάτι ώστε να γίνει εύκολα ορατή αλλά και ελκυστικότερη. Πάντα γίνεται επιμελής καθαρισμός από σκουπίδια, μπάζα της εισόδου σε ακτίνα έως και 20-30m από αυτή.
- β. Για τους **πρόχειρους φράχτες-πόρτες υποχρεωτικά, θα φτιαχτούν πρώτα πρότυπες** όλων των τύπων, με επιμέλεια και υποδείξεις του Ειδικού Συμβούλου του Δήμου Λέσβου για θέματα ανάδειξη πεζοπορικών διαδρομών και την έγκριση της επίβλεψης.
Πρότυπος πρόχειρος φράκτης-πόρτα θα γίνει και **ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΛΟΓΗ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ** ώστε να χρησιμοποιηθεί σε αυτούς η ακατάλληλη για πινακίδες ξυλεία.
- γ. Οι **στύλοι και οι σανίδες κατεύθυνσης που θα προκύψουν ως ακατάλληλες από την διαλογή θα χρησιμοποιηθούν υποχρεωτικά για την κατασκευή των πρόχειρων φραχτών-πορτών**, σύμφωνα με τις υποδείξεις της επίβλεψης.
- δ. Όλοι οι **ξύλινοι κάδοι απορριμμάτων** που βρίσκονται σε διάφορες διαδρομές, θα μαζευτούν από τον Ανάδοχο και θα μεταφερθούν σε θέσεις που έχουν υποδειχτεί από την παρούσα μελέτη ή στο Δήμο Λέσβου και στην ΕΤΑΛ Α.Ε. ώστε να αποφασιστεί η περαιτέρω χρήση τους.

(IV) Ειδικές επισημάνσεις για τις ΠΡΟΜΕΤΡΗΣΕΙΣ και ΣΧΕΔΙΑ-ΧΑΡΤΗΣ της μελέτης:

- α. Όλες οι υφιστάμενες πινακίδες κατεύθυνσης των συνδετήριων παρακείμενων διαδρομών που θα συλλεγούν και θα μεταφερθούν στο εργαστήριο (ξυλουργείο) προς διαλογή και αποκατάσταση, για **τις ανάγκες της παρούσας μελέτης έχουν αναχθεί σε «υφιστάμενες πινακίδες»** διπλής και μονής κατεύθυνσης. Οι στύλοι που περισσεύουν είναι η εκτίμηση των κατ' αρχήν ακατάλληλων στύλων που θα προκύψουν.
- β. Στη προμέτρηση, οι «υφιστάμενες πινακίδες» αφαιρούνται από τις απαιτούμενες πινακίδες έτσι μειώνονται οι νέες ξυλοκατασκευές, αλλά **όλες οι υφιστάμενες πινακίδες προμετρούνται στις εργασίες συντήρησης**, όπως επαλείψεις με μυκητοκτόνο, προετοιμασία για χρωματισμούς, ειδική αναγραφή ανάγλυφων γραμμάτων κατεύθυνσης πισσάρισμα κλπ.
- γ. Οι χάρτες-σχεδιά των υφιστάμενων διαδρομών θα παραδοθούν στον Ανάδοχο από την Δ/νουσα Υπηρεσία, ώστε να γίνουν οι κατάλληλες συναρμογές και συνδέσεις. Με τον τρόπο αυτό οι πεζοπορικές διαδρομές γίνονται δίκτυο, αποκτούν συνέχεια και επεκτείνονται βελτιώνοντας και τις ήδη υπάρχουσες.

Άρθρο 32: Ευρήματα αρχαιολογικού ή άλλου ενδιαφέροντος

Ο Ανάδοχος υποχρεούται, πριν την έναρξη των εργασιών να ειδοποιήσει την Υπηρεσία και την αρμόδια Αρχαιολογική.

Σε περίπτωση που προκύψουν καθυστερήσεις στην κατασκευή του έργου λόγω αρχαιολογικών ερευνών μπορεί να δοθεί παράταση τμηματικών ή/και της συνολικής προθεσμίας, μετά από αίτηση του Αναδόχου και έγκριση του Κυρίου του Έργου.

Ο Συντάξας

Ελέγχθηκε-Θεωρήθηκε

...../...../2014